

Naujienu Antroji Dalis

NR. 513

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVI METAI

Aleksas Ambrose

DĖDĖ ŠERNAS

5
Balutis pakenkė "Lietuvai"

Kol Dėdė Šernas buvo "Lietuvos" priešakyje, savaitraštis klestėjo, prenumeratorių skaičius augo, bet kai redakcijos vadovybę paėmė malininkas B. K. Balutis, savaitraštis pradėjo silpnėti, merdėti, o vėliau ir visai turėjo užsidaryti.

Mesti į krepšį žinias apie augančias socialistų kuopas, ignoruoti socialistų chorus, parengimus, nieko neminėti apie tuo metu jų suorganizuotus knygytus — buvo kvaila. Kiek vėliau Balutis atsisakė dėti žinias ir apie lietuvių darbininkų unijų lokalus. Balučio elgsena privertė socialistus ir kitus gerus mūsų tautiečius Chicagoje organizuoti savo spaudą. Anksčiau jie tik svajavo apie savo laikraštį, o Balučio "politinė išmintis" paskatino juos imtis darbo.

Chicago socialistų rajonas nutarė steigti savo laikraštį. Buvo sudaryta kelių energingusių žmonių komisija, kuri sukėlė reikalingus pinigus, suorganizavo žmones, įsteigė NAUJIENŲ bendrovę ir pradėjo leisti laikraštį. Pradžioje NAUJIENOS buvo savaitraštis, bet netrukus jis virto dienraščiu.

Balutis, "Lietuvos" leidėjai ir kiti pamatė, jog buvo padaryta klaida. Jeigu Balutis būtų klausęs Šerno, tai visi Chicago lietuviai būtų spietęsi apie "Lietuvą". Niekam ir į galvą būtų neatėjusi mintis steigti dar vieną lietuvišką laikraštį. Fanatiškas Balučio užsispyrimas ignoruoti gyvą jėgą nuvedė prie liūdny "Lietuvai" rezultatų.

Balutis, kaip minėjau, buvo idėjęs žinią, kad redaktorium lieka Šernas, bet visi žinojo, kad ne Šernas sprendžia "Lietuvoje". Balutis viską darė. Kitas, Šerno vietoj, būtų išėjęs, bet Šernas pasiliko. Jis nesikišdavo į vietos žinias, pranešimus, bet tvarkydavo atkarpas ir paruošdavo tarptautines apžvalgas. Iš viso, Šernas buvo daug kuo nepatenkintas, bet neprotestavo, nesieėmė jokio žingsnio Balučii suvaldyti.

Šernas savo įsitikinimų neslėpė. Jis artimiesiems pasakojo, kad žinias į gurbą meta Baulutis; kad jis norėtų ir toliau lietuviško gyvenimo pranešimus spausdinti taip, kaip spausdino anksčiau, bet Olševskio pastatytas Balutis jo neklausė, kad jis negalys nieko padaryti.

J. Bačiūnas Balučio biogra-

fijoje pasakoja, kad Balutis labai gražiai su Šernu sugyvenęs. Pradžioje gal taip ir buvo. Bet vėliau, kai Chicago lietuviai pradėjo skustis naujai įvesta politika "Lietuvoje", Šernas buvo labai nepatenkintas. O kai Balutis neklausydavo aiškių Šerno nurodymų, tai jiedu ir netoki jau draugiški buvo, o baigė visai nesikalbėdami. Kai kuriems savo artimiesiems Šernas visai nekaip apie Balutį atsiliepdavo. Nenoriu kelti viešumon, ką girdėjau iš Šerno draugų ir Balučio šalininkų. Dar yra gyvi keli vyresnio amžiaus mūsų inteligentai. Būtų daug gražiau, jeigu jie patys iškeltų aiškėn turimas žinias apie Balučio ir Šerno "draugystę".

Olševskis perduoda LIETUVĄ

"Lietuvai" leisti A. Olševskis, S. Lelešius, Svenekas ir Sasnovskis sudarė bendrovę, kuri laikraštį leido nuo 1893 m. birželio mėnesio iki 1901 m. Nuo 1901 m. iki 1917 m. birželio 8 dienos A. Olševskis vienas leido "Lietuvą". Tą dieną laikraštį nupirko J. J. Bačiūnas ir J. Pajauskas.

Olševskis aktyviai reikėsi Amerikos lietuvių gyvenime. Jis padarė daug gero; jam galima kai kas ir primesti. Bet niekas nediris pasakyti, kad Olševskis būtų buvęs blogas biznieriūs. Jis turėjo nepaprastai jautrią biznieriūs gyslelę. Jeigu nujausdavo, kad iš kai kurios prekybos ar pramonės srities galiam padaryti biznį, Olševskis ten būdavo. "Lietuvą" jis leido 16 metų. Buvo sunkesnių ir šviesesnių laikotarpių. Jeigu Balučio redagavimas būtų davęs Olševskiui vilčių dar kada nors atsigriebti, Olševskis "Lietuvos" nebūtų pardavęs.

Žinome, kad Olševskis turėjo finansinių sunkumų. Bet jeigu laikraštis būtų ne rijęs, o nešęs pinigus, nežiūrint į finansinius sunkumus, senas biznieriūs laikraščio būtų nepardavęs. Tikrovė buvo tokia: kada pradėjo eiti "Naujienu" Chicagoje, "Lietuva" pradėjo smukti. Dar vėliau ji ne tik tai pati savęs neapmokėjo, bet kiekvieną savaitę vis reikėdavo prie jos pridėti. Olševskis, uždirbdamas kitose prekybos šakose pinigų, pridėdavo prie "Lietuvos". Bet kai iškilo finansiniai sunkumai ir nebuvo jokios vilties Balučio pagalba atgaivinti "Lietuvos", jis pardavė ją J. J. Bačiūnui. Bu-

(Tęsinys 12 pusl.)

Dienų Skeveldros

1.

Koks aiškus partijai ištikimo rašytojo planas ir — darbas! Apie ką berašytum, ką bepasakotum, privalai išplūsti — padergti nepalūžtančius krašte ir kartu politinę emigraciją. Matyt, kad krislas akyje. Matyt, atspėjama Maskvos valia ir — kartu — savo karjera. Pernai P. Skodžius išleido neva satyrų knygą "Atsiknojusi lentelė". Knygos neteko matyti, bet josios "kvapas" jau iš R. Lukinsko recenzijos ("Lit. ir Menas" Nr. 14, 1959 m.):

Buržuazinės diktatūros ir hitlerinės okupacijos metais pridėgę savo tėvynėje, įvairūs purvydžiai, paspruko už Atlanto. Jie baltarankiai, sąžiningu darbu pelnytis duoną nepratę. Jie pardavinėja viską: tėvynę, tautą, sąžinę, kad tik galėtų laikytis svetimo darbo vaisiais. Įkasti savo liaudžiai jie jau nebegali. Užtat už amerikinių monopolijų numestus grašius, loja kaip įmanydami, pila pamazgomis tėvynę ir liaudį

ir tt. ir tt. Ir kam ši citata? Nagi, dar yra mūsų tarpe kolegų ir misterijų, kurie tiki, kad tarp anapus ir šiapus esančių intelektualų būtų imanoma rasti bendros kalbos. Iluzija! Ir brangiai atseinti klaida.

2.

Teisingai Pandora (Wiadomosci Nr. 8, 1960 m.) rašo, kad nebėra jokios prasmės save toliau klaidinti ir apmeluoti, vis dar tikintis — viliantis, jog gal būt susirastų bendra platforma tarp laisvųjų Vakarų rašytojų ir komunistinės diktatūros funkcionierių (pareigūnų), naudojamų rašytojų darbu.

Pandora nagrinėja vengrų P. E. N. Clubo atveją. Jau "Dienų skeveldrose" buvo minėta, kad pernai Frankfurte, Vokietijoje, visuotinio suvažiavimo pritarla centro valdybai leisti vengrų rašytojams vėl grįžti į PEN Clubų veiklą lygiomis teisėmis. Mat, vengrai (ne trentiniai, bet Kadaro) 1957 m. suvažiavimo, kuris įvyko Tokio, Japonijoje, buvo sulauktyti "neribotam laikui" savo "funkcijų vykdyme". Prieš Kadaro rašytojų kvietimą daug kas iš principo protestavo. Pvz. Madariaga (Salvador, ispanas, nuo 1936 m. tremtinys; be kita ko parašęs "Christopher Columbus", "Hernan Cortes", "Anarchy or Hierarchy"), kai jį pakvietė į

Frankfurtą kaip garbės svečią, atsisakė ir laiške pabrėžė, kad suteikimas Kadaro vengrams lygių teisių yra ižeidimas šimtų ir tūkstančių rašytojų, kurie kankinami komunistinių šalių žvalgybose ir koncentracijos stovyklose, ir neturi galimybių kurti.

Neilgai Kadaro raštininkai pašilo tarptautiniame PEN Clube. Jie buvo išipareigoję prašyti Kadarą, idant tas paleistų iš kalėjimo 39 rašytojus, jų tarpe Tibor Dery ir Julius Hay. Pagal susitarimą centro valdyba kreipėsi šiuo reikalu į Kadarą. Po kelių savaitių gauta atsakymas. Rašė kažkoks teisingumo ministerijos pareigūnas. Kartu prabilo ir... Kadaro rašytojai, pareikšdami, kad a) nėra centro valdybai davę jokių išipareigojimų ir b) nei nemana prašyti paleisti iš kalėjimo "liaudies priešus".

Anglų PEN Clubo valdyba ryšium su tuo pasiūlė "sulauktyti Frankfurto nutarimo vykdymą", atseit — išmesti Kadaro raštininkus jiems dar nespėjus pilnai sugrįžti!

Pandora klausia, kas prasmė iš viso kvieti tokių tipų gaujužę? Be reikalo, girdi, lygiomis traktuojamą Gomulkos PEN Clubas, kaip ir Bulgarijos, Čekoslovakijos ir Rytų Vokietijos PEN Clubai.

3.

Okupuotos Lietuvos vad. literatūrinė saudoj PEN Clubų tema nei žodžio. Bet Maskva atsisaukė ir, žinoma, Erenburgo (Iljos Grigorjevičio) lūpmis. Šis vėgėlė, kai 1956 m. Europos rašytojai pasmerkė Sovietų žiaurybes Vengrijoje, kurį metą kažkur plūduriavo laukdamas. Bet greit įsijungė į bolševikų rašytojų "atakirtį" (atsakymą) Europos rašytojams.

Kas ans? Žydų kilmės. Bastūnas. Ketinęs pereiti į katalikybę. 1917 m. grįžo iš užsienių į Kerensko Rusiją. 1920 m. parašė gen. Vrangelio garbei "Maldą už Rusiją". 1921 m. vėl užsieniūs, bet bolševikų "misijos" šauklys. Pats Leninas yra išsireiškęs, kad Erenburg — mazgotė: "Panašių niekšų rankose melas ir šmeiztas įgauna politinės kovos pobūdį". Bet Stalinui ans patiko, ir du kartus gavo Stalino premijas ir... Lenino ordiną. Kai Stalinas velniop, Erenburgas rašo menkutę, bet "laiko dvasios" apysaką, įgarsėjusį "Atodrėgi".

Pacių rūsėjų Stalino siautėjimų metu Erenburg įskum-

(Tęsinys 2-me pusl.)

Išprievertautas poetas dėsto planus

dė savo draugą Lozovskį (užsienio reikalų vice-ministrą). Tai žydų žurnalistiui B. Turneriui papsakojo 10 metų kalėjimo pasmerkti žydų rašytojai D. Bergelson ir I. Feffer. Kai po Stalino mirties Turner išėjo į laisvę, jo kacetiniai draugai prašė: "Jei kur sutiktum Erenburgą, pareikalauk, mūsų vardu, kad jis ant visų, jo įkūstų ir nekaltai nužudytų, kapų nuneštų gėlių". Ir Turner šį pasmerktojų prašymą įvykdė. 1955 m. spalį, jis Vienos aerodrome susitiko Erenburgą ir — pakartojo. Erenburg išbalo ir svirduliuodamas smuko bėgti... Nei žodžiu neatsiliepė.

4. Idomu pastebėti, kad Gomulkos spauda tiek drovisi, kad jau eilė metų neišvertė ir nepaskelbė nei vieno Erenburgo straipsnio. Bet užtat okupuotos Lietuvos "Literatūra ir Menas" perspausdina kiekvieną jo "kūrybinį" atskrankštumą. "Dienų Skeveldras" bededant į voką, štai, gaunu naują "Liter. ir Meno" nr. Į akis krenta mūs jau minėto R. Lukinsko pavardė. Na, vėl apie "atsiknojusią lentelę"? Šįsyk "Nepulkim ant kelių". Autorius, nusitrenkęs į švenčionis ir pasitelkęs (vietinį?) vadovą, (slapta, iš užu šventoriaus tvoros) seka, kas eina į bažnyčią. "Miestą gobė rūškanos ryto miglos, ir todėl atrodė, kad dar labai anksti". Cituokime toliau:

"Staiga iš už kampo pasirodo miestietiška apsiirėgęs vyras. Jo kepurė užsmaukta ant akių, galva įtraukta palto apykaklėn, lyg jam būtų labai šalta, lyg pūstų ledinis šiaurys. Prie šventoriaus vartų vyras įtariai apsidairo aplink ir, aplenkęs moterėles, bailiai smunka bažnyčion. Kas jis? Nuo ko ir kodėl slepia savo veidą šitas pusanzis, inteligentiškos išvaizdos žmogus? Jis — gydytojas, sanitarinės-epidemiologinės stoties vedėjas. Vakar jis aiškino, kaip apsisaugoti ligų. O šiandien?"

Įrašę į bloknotą gydytojo pavardę, rašytojas, o gal seklys (o gal būtų tiksliausia: "atsiknojusią milicijos lentelę"?) R. Lukinskas smunka į bažnyčios vidų, ir užkart "prie pareigų" (skaitome toliau):

Okieno tas jaunas veidas, palinkęs prie žemės? Jis toks matytas, lyg ir pažįstamas. Prisiminėm! Ir tą jaunuolį, kur klūpo desinėje, vyrų pasėje, ir tas dvi jaunas merginas teko matyti dirbančias Julijos Žemaitės vardo kolūkio laukuose. Matyt, įrašė. O po viskam nedelsdamas kimba "ataskaitos": Kalbamės su kolūkiete Gene Kazimieriene, jauna,

Viename iš vadinamojo "Tėvynės Balso" numerių, tūlas Alg. Skinkys atspaudė reportažėlį, užvardintą: "Svečiuose pas Antaną Miškinį".

Iš to reportažėlio sužinome, jog guvusi ir gabusi mūsų poetas, Antanas Miškinis, šiuo metu gyvena Vilniaus Antkalnyje, skirtuose rašytojams namuose.

Kaip dabar atrodo miškinis poetas Antanas Miškinis, po ilgų vargo ir kančios metų Sibire, nežinoma. Galimas daiktas, blogai, nes reportažistas — nepasistengė savo rašinio pailiuoti poeto nuotrauka, nors šiaip jau — vadinamasis "Balsas" mėgsta iliustruoti rašytinį turinį.

Ką Miškinis dabar rašo?

Atsilankęs į tuos namus Alg. Skinkys, sutikęs poetą Miškinį. Po pasisveikinimo

energinga moteriške, brigados apskaitininke, kurios skambus balsas bažnyčioje nuo vargonų kvietė ir šimtametes senutes, ir tuos jaunuolius:

— Pulkim ant kelių... Ji kalba tiesiai ir atvirai: — Mes taip auklėti... Bet ne tai svarbiausia. Man įdomu. Ten mus pamoko giedoti. Aš taip mėgstu dainą, muziką, suėjimus...

Aha, tai "siūliuku į kamuočio vidurį", ir rašo jau visai lyg prokuroras):

Švenčionių klebonui Algirdui Gutauskui apskurmo netrūksta. Jis sugebėjo suorganizuoti net du bažnytinius chorų, tarp kurių vyksta nacionalistinio pobūdžio rietenos. Jis sugebėjo išnumirusių prikelti švenčionyse Kazimiero atlaidus ir per pačias rudens darbymes įvesti net 3-jų dienų rekolekcijas.

Formaliai jis teisus ir "niekam nieko blogo nedaro". Viešai iš sakyklos jis paskelbia, kad nei Kazimiero atlaidai, nei rudeninės rekolekcijos tikintiesiems neprivalomos. Šitaip sakydamas, jis labai gerai žino, kad "ipročio jėga" dar ne vieną kolūkietį atves tomis dienomis bažnyčion, o ne į kolūkio lauką, kur laukia nenakastos bulvės.

6. Manau, kad Gerb. Skaitytojai atleis man laiko gaištą. Bėcituodamas norėjau akivaizdžiai parodyti, kaip "platus" okupuotos Lietuvos rašytojų "darbo" baras, nesgi "Literatūra ir Menas" yra... "Lietuvos TSR rašytojų sąjungos savaitraštis". Taigi — taigi, Erenburg siaučia "visasąjunginių" mastu, o "erenburgiškai" "respublikiniu" mastu, o eilinis žmogus? Kenčia po visą Rusiją ir jos okupuotąsias šalis!

J. Civenas

ceremonijų, atsiradę jie abu viduj. Tenai — užsirūkę ir įskalbėję. Miškinis prašnekęs:

— Sakote, jums įdomu, ką dabar rašau? — ranka pasitaisydamas plaukus pasiteiravęs šeiminkas. — Nežinau nuo ko ir pradėti. Planų, sumanymų — tūkstančiai. Kas dar neįvykdyta — sunku apie tai kalbėti. Dirbu, krutu, kiek leidžia jėgos. (Iš tokio išsireiškimo, spręstina, jog jėgos — nekažin kokios. Jas išciulpė žiaurus okupantas Sibiro ištrėmime... Pr. Al.)

— Praėjusiais metais daugiausia laiko skyriau vertimams — išverčiau amerikiečių poeto Vitmeno "Žolės lapus", kuriuos skaitytojai, atrodo, pamėgo... Dabar verčiu Šekspyro "Dvyliktąją naktį", kuri įeis į pilną Šekspyro raštų leidinį, dabar Grožinės literatūros leidyklos leidžiamą.

— Be vertimų, daugiausia širdies, pastangų ir nemigos naktų idėjau į naujus eilėraščius. Pasakysiu atvirai, aš rašau labai sunkiai, šimtus kartų braukau ir taisau, kol būna patenkintai parašyta eilutė. Eileraščiai, kuriuose apdairiuoju tarybinį Lietuvos gyvenimą, kolūkinio kaimo žmones ir darbus, jų vargus ir džiaugsmus, sudarys naują poezijos rinkinį, kurį manau pavadinti tiesiog "Poezija".

Tad, čia, ir bus išprievertauto, iškankinto Sibiro konclageriuose poeto, Antano Miškinio, duoklė kraujo trokštančiam dievaičiui — Molochui...

Jis, širdimi ir siela demokratas, išaugs ir išsimokslinęs laisvoji Tėvynėj Lietuvoj, turės kurti eiles apie išniekintą, sukolchozintą Lietuvos žemelę, apie tarybinį (geriau pasakius, tarybinį) lietuvio gyvenimą ir tt.

Dėl tos tad priežasties sunkiai ir kuriasi Antanui Miškinui originalioji poezija. Jau geriau — vertimai...

Be naujų eilėraščių "Poezijoje", esą, poetas idėsiąs ir ankstesnius eilėraščius. Juose atsispindėsią dideli istoriniai įvykiai, reiškiniai ir pergyvenimai, kuriuos patyrė lietuvių liaudis: Tarybų valdžios atkūrimas Lietuvoje, karas, vokiečių okupacija, pokario sunkumai, didvyriškas mūsų žmonių darbas atstatant sugriautą kraštą ir t. t.

Toliau, užklaustas: "Kokie planai šioms metams? — Miškinis pasisakė turįs metmenis mintyse didelesnei lyrinei poemai, tačiau ji dar galutinai nesusikristalizavusi. Be to, nenorįs užmiršti ir mažųjų — parašysiąs ir jiems eilėraščių, vieną kitą poemėlę...

Tai tokie okupacinę žiauriją priespaudą nešančio poeto darbai ir planai. Ką gi? Jie tikrai nelengvi arba — net labai sunkūs, kai reikia atiduoti duoklę okupantui, tave taip žiauriai kankinusiame fiziškai (turint galvoj Sibiro ištrėmi-

mą) ir tebekankinamam dvasiniai (reikalaujant vadinaimos "tarybinės kūrybos")...

Už ką gi okupantas kankino Miškinį?

Ar jis buvo koks milijonierius? Ar koks nors lietuvių liaudies išanudotojas (nors ir bolševikiniu mastu)? Ne, ir daug kartų ne! Jis buvo neturtingų tėvų vaikas, nelengvai prasimušęs į mokslus ir t. t. Faktiškai — didžiausią liaudies priešai — tai yra patys bolševikai! Už ką Miškinis buvo ištremitas? Gi tik už tai, kad jis buvo lietuvis, kad mylėjo gimtąją žemelę daugiau, negu pats save.

Norėdamas savo vaizduotėje paryškinti poeto Antano Miškinio vaizdą, dar kartą atsiverčiau jo geriausio draugo, Jono Aisčio, knygos "Apie laiką ir žmones" skyrių "Antanas", kur autorius nurodo kaip ir kada pirmą kartą pažinęs Antaną Miškinį:

— O va, kaip aš jį pažinau. 1923 metų rudenį atsitrengė "Aušros" gimnazijon būrys rytų aukštaičių: Antanas Miškinis, Pulgis Andriušis ir kiti. Matydavau koridoriuose ir ypač drabužinėje vieną kareivišką miliną, negailestingai sulankstyta kepure ir amžinų papirosu dangtys pramuštgalvij, kurs nuolat stumdėsi, dūko ir knygų rišulėliu svaidėsi...

Tad taip atrodė ir toks buvo "buržujų" sūnus, Antanas Miškinis, kurį vėliau bolševikams prisireikė į Sibirą ištrėmti...

Antanas Miškinis, kaip iš Aisčio knygos matosi, buvo dvasinis aristokratas, bet, anaipol, ne koks fizinis turtuolis. Vėl cituoju pastraipėlę iš knygos:

— ...Kai jį kas pavadindavo poetu, tai jis jausdavo šventą paraeigą pastebėti, kad prie poeto nereikia pridėti pono, nes tai savaime aišku, kad piemu negali būti poetas...

O apie save ir apie Antaną Miškinį — Aistis šitaip rašo:

— ...Abu buvome panašaus vargo vaikai, ir netaip jau mums būdavo lengva ir linksma gyventi, bet smagu ir miela... Kitoj vietoj sakoma, jog jie abu dalindavėsi duona ir poezija. Tai, mat, "buržujai"...

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Du didieji taikos laureatai - Albert Schweitzer ir Jane Addams

Kur yra Lambarene?

Prancūzų ekvatorinėje Afrikoje, Gabono teritorijoje, prie Oguée upės, yra vietovė Lambarene, kuri prieš gentartę niekam negirdėta, šiaudien yra nemažiau garsi kaip Lourdes, Prancūzijoje. Lambarene pagarsėjo vieno daktaro, muziko, filosofo, humanitaro, humanisto ir Nobelio laurato, dr. Alberto Schweitzerio pasiaukojimo dėka. Jis, atsizadėjęs visų civilizacijos malonumų ir patogumų, dar jaunas būdamas, tenai nukeliavęs raistų gilumoje iš nieko įsteigė ligoninę vargšams Afrikos juodukams gydyti. Ir šiaudien, jau 85 metų amžiaus, dirbdamas kasdien iki 14 valandų, tvirta ranka vadovauja mažiausiai 300 "lovų" ligoninei su penkiais gydytojais, 6 registruotomis slaugėmis ir 25 slaugių padėjėjomis. Jo štabas susideda iš savanorių austrų, olandų, vokiečių, prancūzų, šveicarų, čekų, japonų ir pačių afrikiečių. Čia ligoniai atvyksta kartu su visomis savo šeimomis, kalba mažiausiai 18 skirtingomis kalbomis ir serga visomis žinomomis ir nežinomomis ligomis, pradedant votimis ir skauduliais, sifiliu, raupais (lepra), honorėja, chroniška elephantiasis, baigiant išbadėjimu ir visišku nuvargimu. Nemaža atkeliauja tokių ligonių, kuriuos paprastai miškiniai afrikiečiai išmesdavo hienoms suryti, kad neteštų paliepės. Dr. Schweitzeris pasiekė tai, ko jokie misionieriai nepasiekė, būtent — jis įsteigė pagalbos centrą afrikiečiams toki, kokį patys afrikiečiai supranta, ir dėlto jo ligoninės "palatos" yra perpildytos, kai kitose Afrikos dalyse įvairių misijų pastatytos modernios ligoninės yra tuščios. Nors ligoninės tarnautojams niekas jokios algos nemoka, savanorių prašymų ateina daugiau negu reikalinga. Vidutiniškai čia kiekvienas savanoris pasižada dvejiems metams, bet daugumas pasilieka visam amžiui. Be kitų ta-

lentų, Dr. Schweitzeris turi dar du — sukelti kasmet po ketvirtį milijonų dolerių ligoninei išlaikyti ir gauti pasišventusius talentingus padėjėjus savanorius tarnautojus.

Dr. Schweitzer darosi pesimistu?

Bene pagrindinis daktaro Schweitzerio filosofijos dėsnis yra pagarba *gyvybei* (Reverence for Life), ką jis žodžiu, darbu ir pavyzdžiu pats gyvenime vykdo. "Gyvybė yra savaime paslaptis. Visi gyvi padarai yra šventi. Šiaudien mums reikalingos ne bombos, bet humaniškas (žmoniškumas)", sako daktaras. "Mes neturime net muselės užmušti nepagalvoję. Visų svarbiausias dalykas gyvenime yra pagarba gyvybei".

Gana pesimistiškai pradeda žiūrėti Dr. Schweitzeris į dabartinę žmoniją. "Šiaudien nebūtų įmanoma įsteigti Raudonąją Kryžį. Vergija šiaudien nebūtų galima panaikinti. Šiaudien nebėra to žmoniškumo plačia presme", jis sako.

"Du praėjusieji (pasauliniai) karai atskyrė etiką nuo kultūros. Dabar mes neturime tikros kultūros. Mes nenorime kisti (kitėti). Aš pažinojau Einsteina. Einsteinas žinojo apie neapsakomą pavojų, kokį iššaukė jo atradimai, atominė kultūra. Jis bandė perspėti žmoniją prieš tą pavojų. Einsteinas mirė desperacijoje..."

"Mes praradome kultūrą, kai mes išsivadėjome humanizmo. Mes netekome etikos, kadangi ji mummyse nebuvo giliai išsakinijusi. Mes pamiršome žmogaus atsakingumą prieš žmogų. Etika remiasi žmonių atsakingumu prieš visa, kas gyva"...

Hull House prie Halsted gatvės

Kaip Dr. Schweitzer Afrikoje, taip Jane Addams buvo paties likimo atsivysta Chicago džiunglėms. Jane Addams, vienintelė moteris laimėjusi Nobelio taikos premiją, gimė

1860 m. rugsėjo 6 d. Cedarville, Ill. ir šiemet Chicagos miestas švenčia jos šimtmečio sukaktį. Nors ji mirė prieš artį 25 metus (1935 m. gegužės 2 d.), bet jos vardas tebėra gyvas ir plačiausiai žinomas. Jos gerų darbų dėl neturtingų, bedalių, beteisių vargšų gerovės vaisiais naudojasi ne vien Chicago. Žymiausias jos paminklas Chicagoje yra Hull House, labdaros centras prie 800 S. Halsted st., vadinamas Amerikos socialinio progreso lopšiu. Jane Addams, pagrįstai vadinama "Chicago's greatest lady", praleido Chicagoje savo amžių, neilstamai kovodama prieš, anot jos, "bukaprotiškus dabartinio gyvenimo žiaurumus, jo (gyvenimo) bergždžią švaistymą, jo beprasmingą darbą, jo bereikalingas kančias ir politinę korupciją".

Jai atsikėlus į Chicagos labiausiai apleistus lūšnynus ir 1889 m. rugsėjo 14 d. atidarius dabartinį Hull House centrą, ta apylinkė buvo apgyventa labiausiai apleistų, išanudojamų ir beviltingoje padėtyje atsidūrusių imigrantų, ateivių, pusvelčiui dirbančių siuvelykų darbininkų, visokių nusikaltėlių ir paauglių nusikaltėlių. Tose siuvelyklose nežmoniškose sąlygose ilgas valandas dirbo nepilnamečiai vaikai po 4 centus už valandą. Jane Addams buvo pirmoji kovotoja už nepilnamečių teismus, kad vaikai nebūtų teisiami ir kalinami kaip seni užkietėję kriminalistai. Ji pardėjo kovą prieš nežmonišką darbo sąlygą ir išanudojimą, laimėdama ir praveddama, kad 1893 metais buvo išleistas vad. "antisweat shop bill" (įstatymas prieš prakaito dirbtuves) ir pagaliau 1903 metais buvo išleisti jau "modernūs" tiems laikams vaikų darbo ir dirbtuvių saugumo įstatymai.

47 metai darbo be atostogų

Miss Addams, kuri per 47 metus neturėjo atostogų, visą laiką planuodama, kovodama ir padėdama pažemintiems ir nuskriaustiems, nevisuomet ir ne visur laimėjo, bet ji niekuomet rankų nenuleido. Jos įsteigtas Hull House Hals-

ted ir Polk gatvių kampe greit pasidarė visokio kultūrinio ir socialio judėjimo centru. Čia imigrantai iš visų kraštų, jų tarpe ir nemaža lietuvių, buvo priglaudžiami, čia gaudavo patarimus dėl darbo, dėl savo teisių, kur kreiptis, kaip teisybės ieškoti, čia buvo įsteigti imigrantams įvairūs kursai ir pamokos: čia buvo teikiama pirmoji pagalba ligoje ir nelaimėse, slaugomi ligoniai ir maitinami, švarinami bei globojami kūdikiai, kurių mirtingumas anais laikais buvo pasibaisėtinais didelis; čia parsidėjo meno parodos, teatras, sporto gimnazija, pigi švari užkandinė ir t. p.

Laisvės moterims, taikos pasauliui

Jos darbų skalė buvo tokia plati, kad apėmė Chicagos gatvių ir užgatvių švaros priežiūrą ir kovą už moterų lygias teises bei visuotinę pasaulinę taiką. Ji įsteigė Moterų Tarptautinę Lygą taikai ir laisvei, padėjo galutinai laimėti "laisvę moterims" ir teisę joms balsuoti, ir 1931 metais laimėjo (pusiau su Dr. Nicholas Murray Butler) Nobelio taikos premiją, kurios visą savo dalį (\$16.000) perleido Tarptautinei Moterų Lygai. Ji pati buvo praktiška darbininkė ir savo darbuose labiau paisė praktiškų rezultatų, ne partijų teorijų. Pavyzdžiui, nuo 1916 iki 1932 metų ji balsavo penkių prezidentų rinkimuose kiekvieną kartą kitaip: dukart už respublikonus, 1 kartą už demokratų, 1 kartą už socialistų ir 1 kartą už progresyvių. Ji pasižymėjo didele tolerancija, ir kai įvairių religijų davatkos ją puldavo, kad permažai esą religijos jos Hull House, ji atsakydavo, kad sunku nustatyti, kuri iš tų religijų yra geresnė tam didžiuliam tirpdomajam puodui.

Ji mirė sulaukusi 74 metus amžiaus, iki pat mirties nepaliaudama dirbti. Jos antkapyje (Cedarville, Ill.) jos pačios prašymu iškalta užrašas "Jane Addams of Hull House and the Women's International League for Peace and Freedom".

J. Pr.

Chicago Savings & Loan Association

Pasidėkite taupomus pinigus į bendrovę, kuri per 35 metus saugiai ir pelningai tarnauja lietuviams. Bendrovė, kuri nuo pat įsikūrimo, 1924 metų, visada išmokėjo taupytojams pilną indėlių sumą su augštu dividendu. Chicago Savings bendrovės 35 metų rekordas — iš indėlių saugumo ir našumo atžvilgiu yra aiškus įrodymas, jog bendrovės reikalai visada buvo ir yra rūpestingai ir tvarkingai vedami, vedami taip, kad per 35 metus mūsų taupytojai visada galėjo gauti nemažiau kaip 3% ir daugiau dividendų, kada per daug, daug metų didžiama įstaigų mokėjo tikrai 2% ir 2½% nuosimėius. Taigi kaip matote negalite rasti saugesnės, patogesnės ir pelningesnės įstaigos pasidėti taupinius, nors nekurie skelbiai esą tvirčiausi ir saugiausi.

Tėvų atydai — Atidarykite sąskaitą mūsų specialiame College-Bonus taupymo skyriuje savo vaikams. Atidarykite jiems duris į aukštesnį mokslą, pelningesnę ir laimingesnę ateitį. Šis skyrius moka ekstra augštus dividendus. Metinės laimėjimų dovanos, metinės varduvių dovanėlės ir kiti to skyriaus taupymo vaikams ir jaunuoliams siurprizai. Dėl pilnesnių informacijų matykite mus. Turtas \$37,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

6245 SO. WESTERN AVE.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: GRovehill 6-7575

Atdara: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.

... GĖLES REIKIA MYLĖTI

(Išpūdžiai iš Priskėlimo)

Š. m. kovo mėn. 13 d. Jaunimo Centre įvyko Chicago Scenos Darbuotojų Sąjungos dramos premjera. Bavo pastatyta P. Vaičiūno 5 v. komedija PRISKĖLIMAS. Vaidinimas prasidėjo beveik be pavėlavimo, kas yra jo rengėjams komplimentas. Visuomenė išklause rengėjų prašymą atsilankyti ir tuo pagerbti didįjį mūsų dramaturgą, kas yra komplimentas mūsų visuomenei. Visi bilečiai buvo išparduoti ir visos vietos užimtos. Prie kiekvienų durų stovėjo būriai sausai prisikimšę, nes vėliau bilečiai buvo pardavinėjami po dolerį — kas norėjo stovėti. Nuo pat scenos atidarymo iki nusileidimo buvo jaučiamas lietuviškos scenos pasiūgimas, lietuviškų idėjų trorškulys. Juokas skambėjo nuolat, plojimas pertraukinėjo dialogus, šiltas pritarimas aktoriams, buvo reiškiamas veiksmai prasidedant ir baigiantis. Tas rodo aukštą susižadimo lygį, o kartu ir režisūros haimėjimą. Reikalas darosi tuo nuostabesnis, kad Priskėlimas nėra gryna komedija arba komedija "per se". Tai greičiau lengvas farsas, iš kur juoka reikia išgauti. Tekste nėra daug humoristikos, dialogai kiek nuvalkioti, labai jau kasdieniški, vietomis banaloki. Charakterius analizuojant irgi juoko daug nerandame. O vis dėlto Priskėlimas linksmino žiūrovus iki ausų! Čia štai ir išneria stipri bei talentinga režisieriaus A. Rūk o asmenybė, sugebėjusi ištraukti garvinančias sultis iš kasdieniško ir kartais visai ne sceniškomis vietoms suteikti teatrališką formą ir turinį. Nėra abejonės, kad komedija priklauso socialinių nagrinėjimų sričiai ir kaip tokia taip pat turėjo būti ir tarktuojama. Tiesa, socialinis momentas, kiek tai įmanoma, buvo pabrėžtas, tačiau nepakankamai realistiškai, sunaikinant pačius natūraliausius realizmo aspektus. Buvo jaučiamas režisieriaus noras grįžti į senus, išgyventus laikus, sakytumėi, reminiscencijos, nesugrįžtamumo pagarbinimas. Tas, tiesa, daryta su meile ir skoniu, nelyginant sūnaus, iš pagarbos tėvui, apsiengiamą garžiai išvalyta dvidešimt metų dėvėta jo miline eilute. Gal tik vienas A. Rūkas ir galėjo tai padaryti, kaip gerai pažįstas P. Vaičiūno dramas bei jų techniką. Kartais ir stebies, kad režisierius, sulaukęs vos pusę amžiaus, jau žiūri į praeitį... su gailėsčiu. Pvz. net toks moterų viliotojas ir donžuanas padarytas rankų bučiuotoju, saldžių žodžių svaidytoju, nedaug turinčiu šių dienų "modernaus" vyro žymių. Toliau, čigonės blaškymasis bei daužymasis, nevisur reikalingas ir išlaikytas, irgi primena anuos laikus, kada raudona skara, kortos ir šokis

sudarydavo bastūnės charakterio sąrašą, paliekant nuosaly vagilivimą. Toliau, buvo jaučiama kažkokia motorika (sąmoningai nesakau — dinamika ar tempas, kas daugiau priklauso vidinei intrigos išraiškai). Pvz. Algaudas triukšmingai meta savo dėžutę, skulptorius pernelyg trankosi, čigonė mėtosi lyg be vietos, skubiai išeinama, skubiai įeinama ir t. t. Galimas dalykas, kad šioji motorika davė daugiau gyvybės ir judrumo visai komedijai, tačiau mane asmeniškai, atvykusį į tearą pailsėti, šioji motorika gerokai nervino. Čia norėtusi prisiminti ir vieną iš veikėjų išbraukimą — čigonę. Čigonė pristatyta kaip teigiamas vaidmuo, kuo ji ir yra. Panaikinus čigonę, ji atomazgoje liko nesuporuota. To ypatingai pasigendame baigminėje scenoje, kur Alna ir Cilė triumfuoja, o kas su Mara ir Imra? Originale čigonas pasiima Marą ir, intuityviai jaučiam, Irma eis pas Barvą. Tai klasikinė komedijos atomazga. Šį triporį išardžius nukencia žaisminė, jeigu ne idėjinė, veikalo pusė, ergo — Vaičiūnas.

Viso vaidino 15 aktorių, bet veikalas iš tikrųjų rėmėsi 5 pagrindiniais veikėjais, prie kurių būtų verta atskirai sustoti.

Alg. Dikinis, R. Alnos rolėje buvo, sakytumėi, ašis, apie kurią sukosi viso veikalo ratas. A. Dikinio vardas yra neatskiriamai susietas su gero aktorius sąvoka. Jo vaidyboje reikšmingas visiškai savęs apvaldymas naujame charakteryje. Jis beveik nesikartoja — ne tik gestikuliacija, judesiai, bet ir balsas modifikuojamas iki neatpažinimo. 1954 m. jis vaidino Tomą "Stikliniame Zvėryne", sukurdamas jį itin kinančiai abejingą tikrovi. Prieš pora metų "Vėjas Gluosniuose" jis davė neužmirštamą šv. Kazimiero paveikslą. Priskėlime jis kuria vėl naują charakterį — skulptorių, paliktą savo pačio likimui, be žmonos, be vietos ir be pinigų. Tačiau jis pilnas entuziazmo, polėkių, geros ir darbinės nuotaikos. Menas jam yra viskas, nors reikėtų ir mirti už jį. Tai gražus pavyzdys ir tremtiniam — jeigu mes turime tikslą, mes galime sėkmingai jo siekti, gyvendami ir svetimoje žemėje. A. Dikinis yra šviežias ir savitas kiekviena vaidmenyje. Jis kuria užmiršęs užkulisį, nelyginant scena būtų jo tikrasis gyvenimas. Gal todėl ir Alnos vaidmenį jam pavyko įkūnyti pilnai ir vispusiškai. Čia mums nėra vietos plačiau pažvelgti į atskirus A. Dikinio vaidybos aspektus ar priemones, kuriomis jis perteikia charakterio žymes, ar atlieka atskirus uždavinius afektų išgavime — mes tik džiaugiamės, kad su kiekviena nauja užduotimi A.

Dikinis žengia užtikrintu tobulėjimo keliu.

Julijos Cijūnelienės debiutas. Rašydami apie jos vaidmenį turime rašyti parinktais žodžiais. Ne todėl, kad jos vaidyba būtų buvusi labai gera ir ne todėl, kad ji aktorė su ateitimi. Ji yra debiutantė. Čikagos scenoje ji pasirodė pirmą kartą, bent vedančioj rolėj. O su debiutantėmis, kaip ir su gėlėmis, reikia elgtis labai atsargiai. Klaidinga yra mūsųose įsivyravusi nuomonė, negailestingai mušti vos išdygusią gyvybę literatūroje, muzikoje, scenoje ar, apskritai, menė. Debiutuojantiems, kaip ir gėlėms, reikia šiltadaržio. Ir linkėtina, kad tokių šiltu ir saulėtu šiltadaržių būtų Čikaga J. Cijūnelienei, gana gerai atlikusiai Imros sunkią rolę. Tiesa, ji nebuvo visuose veiksmuose vienodai gera, bet to iš debiutantės ir nereikalaujama. Silpniausia ji buvo paskutiniajame, dėl jai nepalankios situacijos ir, gal būt, pozicijos scenoje (Manau, šiai vietai nebuvo rastas sprendimas — būtų geriau stovėti nuošaliai, vietoj spoksojus į "lavoną", ir laikytis ambicingai iki paskutinio momento. Žiūrovas niekada jos nepasigailės ir neatleis už taip vadinamą "nuodėmę" palikti vyrą, dėlto nėra reikalo jai pačiai sužlugti ir užgiedoti minorine gaida. Iš buvusio charakterio ji pasidarė tik tipas, mesčionka — pliuškelė). Stipriausia ji buvo trečiame veiksmo — gerai pagauta psichika apsisprendusios, reikalaujančios ir savo grožiu pasitikinčios moters. Mes galime drąsiai ją pristatyti teatrui ir sukkti — sveikinkit naują aktorę!

Elena Blandytė irgi debiutavo su Maros vaidmeniu. Ir ją tenka ne mažiau sveikinti — pavyzdinčiai savo pareigas atliko, daug pastangų padėjo ir davė, ką galėjo. Jos vaidyboje mes matėme norą dirbti ir vaidinti, nors tikrosios kūrybos ir trūko. Pasigedome dvasinės čigonų jaunatvės, nerūpestingumo, pasigedome žaidimo. Verkšlenimas, melotragizmas, meilė vienam ar kitam, nusiminimas — tai ne čigoniško charakterio elementai. Pirmame veiksmo ji vaidino pasigėrėtina, paskui ėjo vis silpnyn. Nėra abejonės apie jos talentą vaidinti, tik mes manome, kad ne čigonės rūbuose.

Juozas Raudonis Petro Barvos vaidmenyje jautėsi kap namie. Visuose įėjimuose buvo lygus, pasitikįs savimi ir

mokąs panaudoti situacijas, detalėms išryškinti. Mes manytume, kad cigaretė ar pypkė, kalbant apie išorę, ir vidinė intriga (ne keliaklūpsčiavimas ar rankų bučiavimas) būtų darę "rimtesnio" viliotojo išpūdį. Visi sutiks, kad šiandien tokiais dalykais moters

(Tęsinys 5-me ps.)

JEWELRY

Išparduodama urmo kaina. Virš 40 procentų nuolaidos. Jūs galite pirkti gražų deimantinį žiedą vertės \$200.00 už \$100.00, imokant tik \$30.00. Dėl apdraudos mes turime sumažinti atsargas.

DEIMANTAS — GERIAUSIAS MOTERS DRAUGAS
DEIMANTAS — GERIAUSIA DOVANA

Naujos mados 17 akmenėlių laikrodėlis už	\$29.00
17 akmenų laikrodėliai išparduodami po	\$9.88
1960 stiliaus akmenuotas laikrodėlis už	\$12.95
17 akmenėlių laikrodėliai po	\$14.95
Stikliui pauti su deimantu rėžtukai	\$2.75
Gintaro karoliai po	\$2.95
Plaukams kirpti mašinėlės (clippers)	\$2.95
Gerai skustuvai	\$2.75

Krautuvė atdara pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro. Kitomis dienomis iki 6 val. vakaro. Sekmadieniais 12—5.

Jewelry skyrius sekmadieniais uždarytas.

Tel.: CALUMET 5-7237

BUDRIK FURNITURE

3241 So. Halsted Street

Radio programa transliuojama kiekvieną sekmadienį nuo 2:15 iki 3 val. po pietų iš radio stoties WHFC, 1450 kil.

SIUNČIAME Į LIETUVĄ

Akordeonus, siuvamas mašinas, vaistus, maistą, medžiagas ir Jūsų atneštus siuntinius. Didelis pasirinkimas prekių žemiausiomis kainomis. Pvz., 100% vilnos medžiaga paltui 3 jardai ar siutui 3½ jardo, rayon 2 suknelėms 8 jardai, vyriškas ar moteriškas vilnonis megztinis ir 5 rayon skarelės — \$49.99. Užsakiusiems dvigubą kiekį už \$99.98 pridėsime "Universal" deimantinį rėžtuką ir "Solingen" plaukams kirpti mašinėlę.

PATRIA GIFT PARCEL CO.
3741 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
CRawford 7-2126

(Atkelta iš 4-to psl.)

nesuviliosi — jai reikia muskulų ir pinigų, o Barva turėjo vieną ir kita. Barvos metodus jau priklauso romantišnam perijodui, na, bet gal to buvo ir siekta. J. Raudonis gerai išpildė šį turtingą senberni ir tuo dar labiau užsitikrino savo, kaip aktoriaus, pozicijas.

Jonas Kelečius gėlių augintojo Algaudo asmenyje buvo pats šviesiausias Prisiškėlimo personažas. Jis turėjo, sakykime, dvigubą uždavinį atlikti: Algaudą ir senį. O jaunam žmogui vaidinti seną — jau savaime užduotis. Ir Kelečius ją atliko pažymėtina gerai. Kiekvienas veikalas, nors ir kaip jis būtų lengvas, žiūrovą tolydžio vargina, jeigu jis seka veiksmą ir turinį. Nors Prisiškėlimas nėra komplikuo-tas ar apsumkintas idėjomis, vis dėlto, įtampai kylant, kyla ir žiūrovo nuovargis. Gėlininko pasirodymas scenoje būdavo šviesi žymė visų nesu-sipratimų grandinėje. „Atnešiau gėlių“, „Gėles reikia mylėti“, „Gėles reikia pamerkti“, „Gėles pražydo“ ir taip nuolat, nelyginant mėlynas humanizmo prasiveržimas uolotoje žemėje, nelyginant nepasiekiami simboliai, nuo kurių žmogus vis labiau ir labiau tolsta — štai čia jie atnešami ir primenami. Ir šiame purvname gyvenime, tose smulkiose žmonos-vyro problemose, šioje Purvynės gatvėje taip trūksta gėlių... Visa šita gėlių simbolika, taip vykusiai reprezentuota J. Kelečiaus, buvo tikras poilsis, reta šventė. Kelečius čia buvo nepakeičiamas. Jis turėjo momentų iš viso retai pasitaikančių scenoje. Kada jis iš džiaugsmo pabučiuoja vienuolę, sužinojęs tiesą, žiūrovas tą trumpą, bet nuoširdžią ekstazę, išgyvena kartu su juo. Tokį kontaktą gali išsaugoti tik aukšto lygio aktorius, kuo J. Kelečius neabejotinai yra. Jis buvo nuoširdus iššūkis. Vietomis, tiesa, darėsi kiek sentimentalus, pvz. dialogue su Mara, bet tai ne priekaištas, nes gėlės ir sentimentai tokios artimos sąvokos, kad negalėtume atskirti, kur prasideda viena, kur baigiasi kita. Sugestiuoju ir čia, kad tai režisūros noras, kaip jau buvo pabrėžta, toli nuo realizmo, nes visuose personažuose jautėsi kažkoks noras grįžti į praeitį, ją išlaikyti, jos ilgėtis. Romantinių ir, sakyčiau, nerealių pradų išskėlimas šiame personaže, kaip tik išėjo veikalui ir visam kolektyvui į naudą — gavosi bent vienas šviesus, šiltas ir be nuodėmės charakteris.

Alė Keželienė vaidino Cilę, Algaudo dukterį. Ji atliko savo rolę paprastai ir santūriai, kas jai ir tiko. Kada iš aktorės nereikalaujama ypatingų pastangų, tai jų nereikia nė dėti. Ponia Keželienė gerai įsijautė, suprato menininko sieklą ir tapo jam padėjėja. Vaidmuo paprastas, bet ji įdėjo

daug šilumos ir tuo pasirodė simpatiška, tvirta.

Reporterį vaidino V. Petrauskas, kiek su patosu, bet gerai. Irmos motina E. Gernerienė irgi pasirodė turinti vaidybinių polėkių. Žmogų iš Centro — Pranas Beinorius. Tarnaitę be priekaištų atliko E. Petrokaitė. Policininką — N. Micius. Tris ponus vaidino: E. Radvila, A. Brinka ir St. Bernatavičius. Visi trys ponai buvo skirtingi ir gerai pagauti. Labiausiai, mano manymu, vykęs S. Bernatavičius, ypač kada jis rodė savo temperamentą. A. Brinka ir įtikinantis, nors kiek šaržuotas ir vaikišcojo pernelyg jaunai. E. Radvila buvo kiek vienodesnis, nors ir jis sugebėjo ištraukti gana juoko koketavime su tarnaitės figūra.

Kofektyvas buvo gerai išlavintas ir susizaidęs. Išskyrus vieną kitą abejotiną išėjimą, scenoje nesijautė disharmonijos nė vienu metu. Ypatingai visų buvo gera tarsena: tvirta ir aiški. Antrą veiksmą stovėjau salės gale ir girdėjau viską — iki vieno žodžio! Kada amžinai skundžiamės aktorijų lyliu kalbėjimu, šitą malonų faktą specialiai pabrėžiu. Apšvietimas, kurį tvarkė K. Ci-jūnelis, vykusiai derino rūbų ir dekoracijų spalvas bei tonus. Režisūros padėjėjas — P. Beinoras. Apie grimą ir perukus nieko nenorėčiau kalbėti, nes nelikiu į juos. Ir manau,

kad laikui bėgant jie nebus naudojami.

Dekoracijas darė dail. Jurgis Šapkus. Jos buvo skoningos ir šiltos, kiek atitrauktinės, pasinėšusios į simboliką. Nors režisierius anksčiau kalbėjo apie „sąlygines“ dekoracijas, bet man jos atrodė abstrakčios, simbolių ženkle, liudijančios siekimą, svajonę, tik jau ne gyvenimą ar tikrovę. Jos labai tiko bendrai rež. A. Rūko linijai — sušvelninti realią padėtį, kurią veikalas nuogai atidengia.

Baigdamas noriu pridurti, kad šias pastabas rašau kaip stebėtojas, be intencijos kritikuoti. Galėtume, žinoma, amerikonišku papročiu paploti petį ir pasakyti „well done!“ Tačiau toks pasakymas, mano supratimui, būtų paniekinimas tokio sunkaus ir atsakomojo darbo, kokį šis kolektyvas yra atlikęs. Pasidalinimas įspūdžiais, manau, bus labai naudingas ateičiai, kad būsimieji darbai būtų dar geresni.

Prisiškėlimo pasisekimas nesugriaunamai liudija faktą, kad savų autorių kūriniai yra kur kas labiau visuomenės vertinami, laukiami ir sutinkami, negu svetimų, pagal gyvenimišką šūki „savi marškiniai visuomet arčiau kūno“. Ir tebūnie garbė tiems, kurie atsisako dirbtinio šilko ir pasilieka ištikimi lietuviškos drobės marškiniams. SINUS

LYGINAM IR TRESIAM ZEMĖ.

Pasėjam Marion Blue žolę — iškertam medžius. Patarnaujame visose miesto dalyse. Veltui apskaičiavimai — garantuotas darbas.

DANDEE TREE & LANDSCAPING SERVICE

1449 N. Bosworth

SPaulding 2-6421

NELAUKITE -
RYTOJ GALI BUTI PERVERLUI

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar išlaikyti apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimel ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

Mes esame pirmklasieji nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: Central 6-5208

Generaliai Agentai Šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Pasiųskite Dovanų Velykoms

Geriausiam patarnavimui pasirinkite seniausią bendrovę Chicagoje, kuri jau nuo 1947 metų pati turi pasirašiusi sutartį su Inturistu Maskvoje.

NEMOKAMA VIETA AUTOMOBILIUI PASTATYTI

Prašykite naujo katalogo.

Didžiausias pasirinkimas geros rūšies prekių.

TELEFONUOKITE:

Phone:
WA 2-9354CENTRAL
PARCEL
SERVICE,
INC.220 S. State St.
Chicago 4, Ill.

SKELBKITĖS NAUJIENOSE

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 2, 1960

FASANO PIZZA
fast deliveries southwest
HRS. — Sun., Thue., Thurs.
6 A.M. — 1 A.M.
Fri. & Sat. 6 A.M. — 3 A.M.
Steaks - Chicken - Ribs - Spaghetti
Mostaccioli - Ravioli - Fish-Shrimp
HEmlock 6-1777. 6606 S. KEDZIE

WESTERN

CURRENCY EXCHANGES
Daily Auto License Service.
Checks cashed — Money orders.
INCOME TAX SERVICE
6254 SO. WESTERN AVE.
7054 SO. WESTERN AVE.

ANDERSON PHOTO

Wedding Portraits
Baby & Child Photos
Family Record Plan Member
Confirmation & Holy Communion
Photos
For appointment call PR 6-1314
7120 S. ASHLAND

SLOAN'S DEPARTMENT STORE
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai Jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuoti už žemiausias kainas. Kalbam lietuviškai
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PProspect 8-9210

BRIDGEPORT

CURRENCY EXCHANGE
Daily Auto License Service.
Checks cashed — Money orders.

INCOME TAX SERVICE
748 WEST 35th STREET

AIRPORT GARAGE

PHILLIPS 66 PRODUCTS
Complete repair service by experts.
24 HR. AIRPORT PARKING
Trans. Furn. to & from.
\$1.50 Day — \$9.00 Wk.
Chicago Motor Club Towing.
For emergency service call LU 2-5155
6027 SO. CICERO AVE.

CALUMET AUTOMATIC

TRANSMISSION
1234 - 150th St. Hammond, Ind.
Automatinės transmisijos įvairių
modelių ir rūšių mašinoms —
garantuojamos
Veltui apskaičiavimai.
Skambinkite Westmore 1-5232

Siuntiniai į Lietuvą

Patarnavimas nuo \$5 iki \$9.50.

Overseas Cargo Co.

514 W. Pershing Rd. (39th St.)
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: OA 4-9079
Vedėjas P. NEDZINSKAS

CHICAGOŠ VARIASIAS IR
MODERNISKIAUSIAS DARZAS

BUČODARZAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

PERKRAUSTYMAI

MOVING

Leidimai — Pilna apdrauda
ZEMA KAINA
R. Š E R Ė N A S
2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU
(MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir
tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituanica Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

GRADINSKAS

NEMOKAMA I

MEGAFONAI —
TAPE RECORDERS
Išmėginimui namuose.
TV, Radijai, Hi-Fi, Pardavimas
ir taisymas
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

aiškiai jautėsi arogancija, kuri vis dažniau ir dažniau pasirodydavo. Kaip ir kiekvienas jaunuolis, atradęs naują jėgą, jis ja didžiavosi ir netoleravo kitų, kuriuose tos jėgos nematė.

Tokias pažiūras kadaise geriausia paaikšino Mark Twain: "Kai buvau šešiolikos metų, zijos metų sausio mėnesį ir maniau, kad mano tėvas kvailiausias žmogus pasaulyje.

Pirmieji du Trubadūro spektakliai

Nuslinkus žaliai rūtai, pasirodė žvaigždėtos naktys, šešėlis dienos ir, parvėręs debesis, burtininkas parodė Aragoną ir Biskają. Stilizuotos dekoracijos, kartais nuobodžios ir be išradingumo, pulsavo tirštą Ispanijos atmosferą. Stilizuotas choro išsirikiavimas, jo budri laikysena davė reikalingą *joie de vivre* jausmą. Chameleoniška choro savybė, dramatinė bei muzikalinė, ir buvo šių dviejų spektaklių žydėjimas.

Oželio elegantiška režisūra, Virkau dekoracijos ir šviesos, chormeisterių laimėjimai irėmavo šiuos Trubadūro pastatymus šauniame rūbe.

Pats įdomiausias ir pilnas paradoksiškų pergyvenimų vaidmuo Trubadūre yra Azučena. Aldona Stempuzienė nuo pirmos scenos mus įtikino Azučenos motiniško keršto ironija. Ji perdavė jos šurpulingą vidinę įtampą, jos balsas pakartotinai prisipildė isterija, bet ir lyriškumu, kaip ketvirto veiksmo ilgesio pilname duete. Jos charakterizacija sulygino Azučeną su mitologiškais bei graikų tragedijos vaidmenimis. Čia buvo "tikroji" Stempuzienės Carmen.

Alė Kalvaitytė, žestų turtingumu, užburtu balsu, kuris prasiveržė pro merlės maskę, nepajėgė dominuoti scenos. Jos Azučena pasižymėjo moteriškumu. Jos aukštos gaidos, stiprios ir sultingos, neturėjo karšto atspalvio nei reikalingo monumentalumo.

Leonora Verdi davė aristokratiškus bruožus ir penkioliktojo šimtmečio moters sentimentus. Dana Stankaitytė pirmame spektaklyje šių savybių neturėjo. Antras spektaklis jai geriau pasisekė. Balsas priminė dar jauną Nillson ir Steber, jis tekėjo egzotiško gėralo saldumu. Jos vaidyba, ramesnė negu pirmame spektaklyje, tiko ispanų damai. Pageidautumėm iš D. Stankaitytės didesnio savimi pasitikėjimo bei balse įvairesnio kolorito, pavyzdžiui, daugkartinis "ah" ketvirtajame veiksmo neįgijo reikalingos išraiškos. Bet gražiausias momentas visoj operoj ir buvo jos vokališka ekstazė antro veiksmo antrojo scenoj, išvydus Manriko.

Trubadūras — S. Baras pasireiškė stipresnis už scenos

Kada pasiekiau dvidešimt pirmuosius, nustebau, kiek daug per tuos penkis metus jis buvo išmokęs." Vytas buvo šešiolikos metų, ir to pasakymo nežinojo.

Tačiau tragedija glūdėjo tame, kad ir tėvas tokių žodžių nebuvo girdėjęs.

Visos šios aplinkybės privedė prie atviros kovos, kuri prasidėjo paskutinių gimnastijos metų sausio mėnesį ir tęsėsi iki Vyto išvykimo.

(Bus daugiau)

negu prieš publiką. Ten jo balsas buvo atviras pasigėrėjimui, aukštos gaidos lengvesnės ir su didesne lyrika. Scenoje jis perpildė Marijos auditoriją savo herojišku tenoru. Arija "Laužas liepsnoja", nors ir turėjo brutališkumo jėgą, bet stenėti nevertėjo.

A. Brazis — Count di Luna — elgėsi riteriškai, nors taip nedainavo. Vaznelio Ferrando per daug susenęs. Bartulienės Inez pasižymėjo žalia gimnastika laikysena, žaliu balsu. Kiti draugai ir pasiuntiniai dainavo. Reikia pažymėti N. Linkevičiūtės Inez antrame spektaklyje, jos malonų tembrą ir kuklumą.

Neįprasto tempo, dirigento arogancijos, jo individualios koncepcijos dėka Trubadūras retkarčiais žybtėrėjo "garnd opera" menu, ištais praėjo su atbaigimu. Tai Kučiūno laimėjimas.

Choro ansambliui praskambėjo profesionaliniu tikrumu. Dirigentas mokėjo užfiksuoti choro atidumą — mūsų lietuviškas Svengali! Tik tai solistų akompanimente pasigesdavome sodresnio ir daugiau rafinuoto pritarimo ir susigyvenimo. Be abejonės antrasis Trubadūro spektaklis tai lietuvių operos aukštuma.

Baigiu su šia pastaba. Besąlyginiai pasisakau už jaunų menininkų dalyvavimą operos pastatymuose. Manau, kad

Kauno operos lankytojai, kaip ir Čikagos teatrų publika, dideliu susidomėjimu laukia debiutų.

Taip, yra pagrindinis tenoras, "diva" sopranas, didelis sąstatas mezzosoprano, baritonų, turim savotiškai nuoširdų dirigentą, macenatus, publiką. Ko trūksta, tai bendradarbiavimo tarp operos solistų ir tų, kurie nepatenka į jos sąstatą. Čikagoje su tiek daug muzikos mokytojų ir mokinių, ar nebūtų reikalinga sukaupti mūsų išteklius, turėti uždarus bandymus, kuriuose dalyvautų vyrų choro atstovybė, kritikai, muzikologai, dainavimo mokytojai, kad be favoritizmo būtų duota jaunimui pasirodymo galimybė, paskatinimas darbui ir noras aukštesniems atsiekimam. Ne tie dainos mūsų operoj rytoj, kurie sau laurus susikrovė Lietuvos opere, bet dabartinis, dirbantis, pajėgus menininkas.

B. P.

Anglų Kalbos Pamokos
K. GINEITIS
3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill.
Telefonas: Victory 2-0105

Duoda prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios
VERTIMAI - PILIETYBĖ - LAIŠKAI

GARAŽAI

**BRENNAN PASTATO
BET KOKIO DYDŽIO**

Maži mėnesiniai išmokėjimai
FHA finansuoja

SENUM PERSTATOM

Geriausios medžiagos
pavyzdingas darbas

**SEZONUI NEPRASIDĖJUS,
ZEMOS KAINOS**

Perkam tiesiai iš
medžio sandėliu

PHONE BI 2-2544

MAIL COUPON

Brennan Builders
5859 W. Ogden Ave.
Cicero 50, Ill.
Dept. N.

I am interested in:

Garage Remodeling

NAME

ADDRESS

TOWN

PHONE

SKAITYK IR KITAM PATARK
SKAITYTI "NAUJIENAS"

NAUDINGOS KNYGOS

LYTIES GARBINIMAS, istoriniais faktais paremta studija, lyties dievų paveikslai, 144 psl. Kaina \$1.50
SVENTRASCIO TIKROVĖ, realistinė pažiūra į Bibliją, moderniška jos interpretacija, 156 psl. " \$1.50
KUNIGŲ KOVA UŽ DAUGPATYSTĘ, 204 pusl. " \$1.50
Gausite visas knygas, jei \$3.00 pasiūsite šiuo adresu:
Mr. T. KUČINSKAS, 740 West 34th St., Chicago 16, Illinois.

ISIGYKITE LSS LITERATŪROS FONDO

gražiai išleistas mūsų tautos atgimimą vaizduojančias knygas!

S. KAIRIO, LIETUVA BUDO, 416 psl. — kaina \$5.50
K. BIELINIO, DIENOJANT, 464 psl. — kaina \$6.00
K. BIELINIO, PENKTIEJI METAI, 592 psl. — kaina \$6.00
Knygos kietai įrištos ir iliustruotos.

Isigykite jas įvairių progų dovanoms!

Jas gausite NAUJIENOSE ir Lit. Fonde šiuo adresu:

**K. BIELINIS, 70 Fifth Avenue, 9th floor,
NEW YORK 11, NEW YORK**

GERIAUSIAS ANGLŲ KALBOS ŽODYNAS

A. Lelio Angliškai-lietuviškas ir Lietuviškai-angliškas žodynas yra plačiausias apimties ir praktiškiausias iš visų iki šiol išėjusių žodynų.

Kito tokio plataus ir išsamaus žodyno artimu laiku nenumatoma išleisti. 1256 pusl. Abi dalys vienoje knygoje, įrištas stipriuose kietuose viršeliuose Kaina \$14.

Siųskite čekį arba money orderį:

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Illinois

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

nauji lietuviški laikraščiai. Steigiamos papildomos, Lietuvoje turėtos profesinės ir ideologinės organizacijos. Susiburia menininkai, teatralai ir stipriau pasireiškia lietuviai sportininkai. Susirinkimų ir lietuviškų pobūvių programos žymiai pajavirėja naujų chorų, ansamblių, bei naujų organizacijų dėka. Lietuviškos dvasios daugiau įneša į suamerikonėjusias lietuviškas parapijas iš Lietuvos atvažiuavę kunigai, nors jie čia lieka įnamiais be teisės pareikšti didesnės iniciatyvos.

Jaunimas ir lietuviybė

Vadinasi, su nauja išeivių banga lietuviybės idėja žymiai atsigauna, sustiprėja. Bet visa tai dar nesako, kad dabartinė emigrantų karta būtų stipresnė, atsparesnė tautiškumo išlaikyme už anksčiau atvažiuavusius senuosius lietuvius, kurie organizavimosi studijoje parodė nemažiau, o gal dar ir daugiau entuziazmo lietuviškam reikalui už pirmuosius. Viena galime nustatyti, kad senųjų emigrantų pastangos lietuviybei išlaikyti tesiekia tik jų kartos amžių. Ar naujieji išeiviai lietuviybės perdavime jaunesnėms kartoms bus pajėgesni už senuosius, šiandien dar būtų suaku pasakyti. Bet kai kuriuos pažymius šia linkme jau dabar galime stebėti jaunojoje čia bręstančioje kartoje, esančioje šio krašto mokyklose. Jei čia matome daug gražių pavyzdžių, tai šalia jų braunasi ir jaunimo tarpą ir giloka desperacinė žymė, tamsiu šešėliu pritemdydama mūsų pastangas lietuviškumo kelyje.

Į vieną iš tokių pavyzdžių norėčiau čia atkreipti dėmesį. Daleidžiant, kad jaunimas pats save geriausiai pažįsta ir supranta, paimsime iš jų pačių, pvz. Vytauto Donielos referato "Gyvoji Lietuviybė", pakartoto "Mūsų žingsniuose", Nr. 40 (69), keletą minčių. Ten sakoma:

"... Lietuviybės išlikimas svetimose jūrose priklausys nuo to, kiek kiekvieno me to dabartis bus dvasiniai pakankamai stipri išlaikyti pas save priaugusias kartas. Jaunimas yra energingas ir turi savo interesus; jis pasiliks savoje bendruomenėje, jei šioji sugebės juos patenkinti. Jei ne, jaunimas nueis ten, kur jis savo interesus gali patenkinti. Aukštos įtampos kultūra pasižymi dideliu formų įvairumu ir ji individams siūlo daugiau galimybių, negu žemesnės įtampos kultūra. Štai kodėl jaunimui iškyla nutautimo pavojus."

Nenagrinęjant šių minčių pažodžiui, bendru išsireikškimu atrodytų, kad V. D. čia charakterizuojamas jaunimas šiandien nesiruošia būti lietuviybės pionieriais, o tik nurodo sąlygas, kuriomis jie išliksią lietuviais. Dvasia, kuri vy-

ravo mūsų jaunuomenėje tautinio atgimimo laikais, kai lietuvis sėmėsi mokslo taip pat svetimuose Rusijos, Lenkijos ir Vak. Europos universitetuose, šių laikų studijuojančiam jaunimui atrodo yra lyg ir nežinoma. Dėl to jiems nėra pavyzdžių ano meto studijuojančio jaunimo kovos sąlygos dėl savo tautinės egzistencijos, kai jos buvo ne tik visokeriopai sunkesnės, bet ir visai nesulyginamos su dabartinėmis. Nebuvo kalbos iš viso apie savą kultūrą bei dvasinio gyvenimo bet kokį pasireiškimą, kai net lietuviškos maldaknygės okupanto buvo plėšiamos iš rankų lietuviui. Kai savaime krašte jis buvo mokomas rašyti ne sava, bet svetima kalba. Nebuvo nieko kuo būtų galima buvę pastoti kelią prievarta brukamai svetimai dvasinei kultūrai. O vis tik ir prie šių sąlygų atsirado nemaža grupelė savo tautos besimokančio jaunimo, kuris ryžosi ir drįso atsistoti savo nužemintos, okupanto paniekintos ir visų apleistos tautos priekyje. Neieškodami už tai naudos nei materialine, nei dvasine prasme, jie sugrįžo į tą pačią tamsią kaimo pirtelę, iš kurios buvo patys išėję su tikslu ten tautinės, bei dvasinės šviesos įnešti. Tai matote, kad čia yra lyg priešingumų pavyzdžiai tarp Vyt. D. charakterizuojamo jaunimo ir ano meto dėl tautos laisvės kovojusio lietuviu.

Bet nereikia manyti, kad ir tuo metu nebūta antrojo tipo jaunuomenės, kuri, ieškodama savo dvasiniams interesams palankesnės užuovėjos, dažnai sutapusi su materialiniais išskaičiavimais, pasiliko svetimomis dulkėmis užnešamais pakeleiviais, kurių vardo šiandien nemini nei svetimieji, nei sava tauta. Reikia visai sutikti, kad šios rūšies jaunimo atsiras ir dabar, kuris, V. D. žodžiais, jau dabar ieško lyg ir pasiteisinimo savo charakterio minkštumui nuslėpti, suversdamas kaltę ir atsakomybę jį supančiai aplinkai:

"Gi jaunosios kartos, neradusios paramos savo dvasiniams interesams pas savuosius, pasirinks svetimuosius ir savo įnašą atiduos jiems", ... sako Vyt. D.

Tokių žmonių kiekviena tautinė bendruomenė gailisi, bet juos užmiršta.

Tautinio charakterio silpnybė

Neapsistodami ilgiau prie šios klausimo pusės, pažiūrėkime, ar iš tiesų jaunoji karta neturi pagrindo apeliuoti į savo tautinę bendruomenę, kuri yra lyg ir išėitęs padėtis jų tautinio įsisamonijimo pradiniam kelyje. Ar ji, tautinė bendruomenė, turi visas tautinio sąmoningumo savybes bei pakankamą entuziazmo ar dinamizmo kiekį, reikalingą tautiškumo idėjai perduoti ateinančioms kartoms? Ar mus kartais nepersekioja savotiška tautinio charakterio silpnybė, likiminiai pakreipdama visas mūsų geros valios pastangas mums nepageidaujama kryptimi? Pažiūrėkime iš arčiau pirmiausia į šią pastutinę prielaidą.

Pavyzdžiui, mūsų istorinės praeities bėgyje, Vytauto laikais, pasirinkimas gudų kalbos Lietuvos valstybine kalba gali būti mėginama istorikų įvairiai pateisinti, bet tai neatpalaiduoja nuo specifinio mums būdo bruožo atidengimo, kuris, jei čia ir pasireiškia humaniškumo savybėmis, tai vis dėlto su nemažu nuostoliu savų tautinių aspiracijų supratimui. Arba jei neskaityti padavimu Vytauto neapsikarūnavimo dėl pakelyje įvykusio užpuolimo, tai šis įvykis tebūtų kitu įrodymu lietuviško charakterio neišbaigto ryžtingumo jo apsispręstam reikalui, kur jo pastangas negali paprasčiausia pirmoji pasitaikiusi kliūtis, tose gyvenimo aplinkybėse visai neatsitiktina. Kalbant apie ryškesnį tautinio sąmoningumo pasireiškimą to meto istorijoje Lietuvoje, su apgailėstaviu

(Tęsinys 11-me psl.)

PURE - DELITE JUICE CO.
Aukščiausios rūšies vaisių sultys. Kasdien šviežiai pagaminamos ir išvežiojamos į namus. Reguliarus pristatymas kasdien. Skambinkite mums — mes garantuojame būsite patenkinti.

5231 So. Ashland Ave. GR 6-9176.

W. G. GODFREY
Heating contractor
Hot water heating system installed
Residential — Commercial
Industrial — City — Suburban
PProspect 6-5300.
8116 S. WESTERN AVE.

LAWN WEST HARDWARE
Complete stock of
Plumbing — Electrical — Hardware
Glas — Paint Supplies
Featuring
PITTSBURGH PAINTS
Open Sun. 9-1
6010 S. Pulaski RE 5-7487

LORD JEWELERS
DIAMOND DEALERS

• Imports
• Repair svse.
• Nat'l adv. brands
DIAMOND LIGHT SCOPE
Phone inquiries receive prompt attention
6251 S. Kedzie — WA 5-4010

Nauja motis ir rad. efės atnaujina viltį kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Si nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenų sutinimą, kurį sukelia arthritis ir reumatizmas. Motis, 98c. Tabletės \$3.50 pas jūsų vaistininką.

OGDEN RADIO & TV SERVICE CO.

GEO PECHO, HGR.

Specializing in on the premises repairs.

Bring in your set and see it repaired. Save \$ Save \$ Save

Huge stock of fresh tubes and parts in our shop

Qualified service for
• Admiral • Motorola • Philco
• RCA • Zenith • Silverstone
• Dumont • Westinghouse

HI-FI — STEREO SERVICE

Shop hours: 9 AM — 5 PM Daily. For home service within the hour call

HEmlock 4-6466.

1645 W. 63rd ST.

REPAIRS ON CREDIT

PINIGAI

YRA PUKIAUSIA DOVANA.

Taip sako tūkstančiai žmonių — Sovietų Sąjungoje, kurie gavo pinigų dovanas. — Pinigus taip lengva gauti.

Viskas, ką Jūs turite daryti, tai yra pranešti mums tikrą vardą ir adresą gavėjo USSR, Jūsų vardą ir adresą ir atsūsti čekį ar money order. Laikė 2 savaitių, mūsų bankas USSR išmokės pinigų gavėjui specialiu kursu po 10 Rublių už kiekvieną dolerį.

— Gavėjas gauna pilną sumą be jokio atskaitymo. — Nėra mūto ar mokesčių ant siunčiamų pinigų, neatsižvelgiant į siunčiamų pinigų sumą. — Jūs galite gauti bet kokią sumą vienam asmeniui. — Po dviejų savaitių, kada tie pinigai išmokami, Jūs gausite iš mūsų oficialų pakvitavimą, pasirašytą pinigų gavėjo. Visos perlaidos pilnai garantuotos ir apdraustos. Už patarnavimą imama:

Už kiekvieną sumą

iki \$50.00 — \$5.00

iki \$100.00 — \$10.00

iki \$150.00 — \$15.00

iki \$200.00 — \$20.00

Nuo didesnių sumų 10%.

...Prašome išdėmėti, kad mūsų firma turi Bankų ir Apdraudos Departamento leidimą ir bondytą. Tik mes vieni jums duodame pilną garantiją. Siųskite kiek pinigų giminėms ir draugams Lietuvon ir padarykite jiems džiaugsmo.

GRAMERCY, Dept. NS

744 Broad Street, Newark, N. J.

New Yorko įstaiga
118 East 28th Street, 9 floor
New York 16, N. Y.
New Yorko telefonas MU 9-0598.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, APRIL 2, 1969

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

- Paruošia paprastas ir sudėtingas (nuosavybių savininkų, biznierių) mokesčių blankas.
- Atlieka knygvedybą.
- Sutvarko užsilikusias knygas.

PRANAS SALEMONAVIČIUS

504 West 33rd Street (netoli Normal Avenue)

Susitarimui tel.: Victory 2-3486

Atdara kasdien nuo 9 ryto iki 9 val. vakaro, įskaitant šeštadienis ir sekmadienis.

25 METŲ PATYRIMAS

ZEMOS KAINOS

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

SUOMIŲ MENAS

KONSULAS FORSBERGAS

Prieš 37 metus Chicagos Art Institute man besimokant jaunesniųjų klasėje teko mokytis Suomijos konsulo Elmer Forsberg paišybos klasėje. Jis tada dėstė ypatingą figūrų piešimo metodą, nors be jo klasės buvo dar kelios paišybos klasės. Jis, sužinojęs, kad aš esu lietuvis, prisėdavo prie mano molberto pakalbėti apie lietuvius ir reikšdavo mums simpatijos. Man, jaunam studentui, ne tiek rūpėjo politika, kiek jo įdomus paišybos demonstravimas (jis pats piešdavo visai klasei stebint). Vieną kartą smulkmeniškai pradėjo klausinėti: kiek lietuvių yra Chicagoje, kiek turime laikraščių, draugijų ir tt. Kai ką ir apie Suomiją papasakodavo, apie jų meną, kuriuo, girdi nėra kuo didžiulotis, nes Suomija negalėjo savarankiškai savo kultūros puoselėti. Tada man pasirodė keista, kad mokytojas taip domisi lietuviais ir aš paklausiau jį, ar jis pats yra suomis?

— Taip, — atsako jis. — Bet nesakė, kad jis yra Suomijos konsulas. Tikslai vėliau sužinojau, kad jis yra konsulas ir mūsų mokytojas. Pasirodo, kad ir kiti studentai nežinojo, jog jo būta Suomijos konsulo. Vėliau jis pasisakė, kad pažįstas Lietuvos konsulą A. Kalvaitį ir daug kitų lietuvių.

Kai išėjau iš jo klasės į aukštesnes klases, Forsbergą sutikdavau atsitiktinai mokyklos koridoriuose. Bet ir tada jis paklausdavo, kaip lietuviai gyvuoja. Šis malonus, aukštas raudonveidis plikas mokytojas p. Forsberg, paliekant jo klasę, parinko mano vieną kompoziciją ir pakabinęs ant sienos kaip pavyzdinį darbą. Mačiau tą savo "šedevrą" paskutinį kartą visuotinėje meno mokyklos studentų darbų parodoje muziejaus salėse.

Prisiminus savo gerąjį mokytoją, kuris prieš keletą metų mirė Chicagoje ir kuris mylėjo savo tėvynę Suomiją, pasidarė liūdna ir jaučiu jam didelę pagarbą. Šia proga nors trumpai siūlosi mintis parašyti apie suomių meną iš senesnių laikų.

Ne tik skandinavai, bet ir anglai ligi 17-to šimtmečio neturėjo savo dailės, juo labiau skandinavai, kai olandai ir italai daug anksčiau iškilo meno kultūroje. Suomių dailė pradėjo "naują erą" tik 19-to šimtmečio pradžioje ir tai tiksliai užsienyje begyvendami suomių dailininkai kiek platesniau galėjo pasireikšti. Vie-

nas suomių dailininkas Alexander Laurens gyveno Švedijoje, tapytojas (1783-1823) ir G. Finnberg (1784-1833). Skulptorius Erik Kaino (1771-1816). Vėliau dirbo keli graviuotojai Stockholme.

Pirmieji suomių dailininkai tapytojai buvo natūralistai su niūriu tamsiu koloritu. Finnbergas buvo anglų ir olandų įtakoje. Kiti jų dailininkai mokėsi Petrapilio Meno Akademijoje. R. W. Ekman (1813-1873) buvo išsimokslinęs Švedijoje peizažo tapytojas. Apie vidurį 19-to šimt. suomiai jau turėjo savo Meno Akademiją, prie kurios spietėsi mėgėjai ir tikrieji dailininkai.

Pradžioje suomių dailė neturėjo aiškaus veido — buvo tiksliai techninis formavimas. Bet vėliau dailininkai keliavo į Paryžių ir į Italiją studijuoti Vakarų Europos meno.

Tolima, maža suomių tauta, gale 19-to šimt. pradėjo savo meno "auksinį amžių", t. y., grupė stipriai pasireiškusių menininkų, kurie studijavo užsieniuose, bet jie nepametė savo tautinių elementų bei neprarado tautinės dvasios. Suomiai nemėgo slavų kultūros. Švediskai kalbą suomiai, tikslai su kaimynais švedais palaikė draugiškus ryšius. Laflandijos suomiai, žinoma, gyveno atsiskyry dykumose ir skirtingesniame klimate bei sunkesnėse sąlygose, kur daugis suomių kalbėjo rusų ir suomių kalbomis.

Albertas Edelfelt (1854-1905) pirmas inėšė šviežio impresionistinio elemento ir uždegė entuziazmu jaunesnius dailininkus, apie kurį jau sukosi suomių dailės centras. Jarnefelt buvo stiprus portretų tapytojas. O rytų Suomijoje Karelijoje atsidarė tiltas tarp romantinės koreliečių dailės ir suomių pietiečių realizmo. Akseli Gallen-Kaleta su žmona vedė klajoklišką gyvenimą centrinėje Suomijoje dykumose ieškodamas gryno laukiniškumo savo kūrybai. Beklajodamas ir keliaudamas sukūrė daug stiprių kūrinių iš kaimiečių bei darbininkų gyvenimo, pavaizduodamas žiaurią tikrovę tolimame užkampyje.

Juho Rissanen, gim. 1873 m. žemiausios klasės šeimoje, savo provincijoje buvo kaimiečių charakterių tapytojas, susilaukęs didelio vardo. Jo tėvas buvo girtuoklis. Juho buvo vyriausias iš 6 vaikų. Šeima gyveno didelėje nesantikoje ir barniuose. Tėvas savo vaikus išvyrėdavo elgetauti. Tėvas girtas būdamas sušalo. Juho 10 metų sulaukęs, pergyventų šeimoje išpūdių

neužmiršo visą savo gyvenimą. Vaikas dirbo vosokius darbus, kol pagaliau, liko dažytojas (namus dažydavo). Vakaraus mokėsi piešti. Eidamas 19-tus metus, nusitarė pakeliauti po savo kraštą. Po trijų metų atvyko į Helsinkį ir ten nustebo pamatęs Dailiojo Meno galerijoje "stebuklus". Vaikui to ir tereikėjo. Be to, jis rado žmonių, kurie jam padėjo, ypač Albert Edelfelt "dailininkų karalius" (jį taip vadino). Juho talentas dailei greit iškilo viešumon. Jam dar reikėjo nugalėti technines kliūtis. Netrukus Juho spėjo pasiusti dvi studijas iš kaimiečių gyvenimo į Rudens saliono parodą. 1900 metais Rissanen jau suruošė savo parodą Paryžiuje su dideliu pasisekimu, apie kurį, kaip "tolimosios šiaurės dailininką", Paryžiaus spauda gražiai atsiliepė. Du kartu jis atvyko į Italiją gilinti studijų. Grįždamas iš Italijos aplankė ir Berlyno muziejus.

Hugo Simberg — suomių simbolikas. Buvo staigaus temperamento ir gyvos sąmonės, staigios neitikėtos impulsyvės impresijos ir keistos vizijos, kaip psichologai teigia — gilus kūrybinis kompleksas — pilnas fantazijos. Kai kada jis, pagautas įkvėpimo, palikdavo svečius ir užsidaręs studijoje braižydavo kokį nors motyvą. Jo "Mirties sodas" yra fantazijos ir realybės versija. Hugo Simbergas buvo panašus mūsų Čiurlioniui.

Impresionizmo dvasia suomiai susyk neužsikrėtė. Praėjus 40-čiai metų po Paryžiuje atsiradusio ir plačiai po pasaulį pasklidusio impresionizmo bangos, suomiai pradėjo domėtis v a d o v a ujančiomis impresionizmo ir ekspresionizmo srovėmis būdami kontakte su belgais impresionistais. Vadovaujant suomių tapytojais, kaip Edelfelt, Gallen ir Kalleta, žinomas suomių figūrų ir portretų tapytojas, impresionizmui nepritarė. Susidariusi grupė iš septynių impresionistų, W. Finch vadovaujant, pradėjo gyvai veikti. Šioje grupėje buvo ir gerų keramikų. Pats Finch atidarė keramikos dirbtuvę Porvoo (Suomijoje).

T. K. Sallinen, suomių ekspresionistas, pabrėžia gana tvirtą žanro tapybos charakterį. Jo tėvas buvo siuvėjas, puritonų sektos fanatikas. 13 m. vaikas pabėgo iš namų į Švediją. Po trijų metų klajokliško gyvenimo, grįžo namo ir pradėjo mokytis dailės. Tikslai eidamas 32 metus, sukūrė tvirtesnių ekspresionistinių kūrinių. Vienas jo būdingesnis kūrinys yra "Skalbėja". Jo tapyba spalvinga, drąsus, lengvas stambių plėmų traktavimas, pabrėžia jo jaunystės ekstazę. 1910 m. jis perėjo į peizažą.

Po 1917 m. revoliucijos viskas pasikeitė. Suomijoje sekė visokios meno reformos ir rie-

tenos. Sallinen sušaukė susirinkimą, kuris dabar yra žinomas kaip "lapkritininkų posėdis". Vieni karštai stoji už ekspresionizmą, antrieji buvo priešingi ir negalėjo susitarti. Po kiek laiko buvo susitarta, kad ekspresionizmo mokykla reikalinga kovai prieš romantinį ir buržuazinį meną, kuris buvo atsibodęs ir savo laiką atgyvenęs. Vakarų pasaulyje menas daro pažangą, o suomiai vis nebegali prasiveržti į platumas. Radikališkiausi buvo suomiškai kalbą suomiai dailininkai, kurie negalėdavo susitarti; kiek buvo grupių, tiek buvo meno tendencijų bei srovių. Vis dėlto Sallinen pamėmė viršų prieš reakciją. Impresionizmas suomių dailėje nesužadino svarbaus vaidmens, bet ekspresionizmas ir šiandien ten tvirtai laikosi. Vėlesniu laiku ir abstraktizmas jiems nėra naujas dalykas, bet suomiai yra dideli mylėtojai savo tamsiai žalių miškų, mėlynų ežerų, neskuoba griebtis modernaus pasaulio prašmatnybių.

Mikas Šileikis

J. PAUTIENIAUS PARODA

— Rytų Bostone atidaroma dail. Juozo Pautieniaus dailės paroda. Rengia Lietuvių Tautinė S-ga. Paroda tęsis savaite ar ilgiau. Kovo mėn. pabaigoje surengta dail. Pautieniaus paroda Worcester, Mass., buvo sėkminga. Parduota 10 darbų.

— Paskaita apie meną įvyks sekmadienį, balandžio 10 d. Jaunimo Centre 3 val. popiet. Skaitys kun. dr. P. Celiešius tema: "Kas kūryboje sudaro meną?". Tai aktuali tema, kurie domisi humanistiniais dalykais. Įėjimas laisvas ir nemokamas. Visi kviečiami atsilankyti. Rengia L. Am. Menininkų Klubas.

PATIKSLINIMAS

Meno Žiniose kovo 26 d. str. "El Greco" buvo išspausdinta: "El Greco meno mokslus išėjo pas didžiulius italų tapytojus — Tintoretto, Jacopo Bassano ir Titianą Romoje". Turėjo būti Venecijoje.

— Sorbonos universitetas Paryžiuje, pietinėje Senos pusėje, įsteigtas 1250 m. Roberto de Sorbone. Jurgis Baltrušaitis ten dėsto meno istoriją.

— Humanistinė žmonija — yra didžiausia pastanga ir siekimas aukštesnės civilizacijos.

— Forma ir turinys seniau buvo laikoma neišvengiamai tuo pačiu dalyku. Šiandien to nesilaikoma.

— Menas, kaip ir politika bei daugelis kitų dalykų, turi reikštis pačiame gyvenime.

— Kūriniui duota reikšmė, nepriklausoma nuo kitų reprezentacinių daiktų — yra abstrakti dailės forma.

10 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 2, 1933

(Tęsinys iš 9 ps.)

turime taip pat prisipažinti, kad kaip Jogailos karaliaujamajam Lenkijoje virė bažnyčios ugdymas lenkų nacionalizmas, mūsų krašte pastebimas daugiau tik kunigaikštiskos dvaro galios plėtimas ir savo pilių narsus gynimas. Kai krikščionybė, atėjusi į Lenkiją, sustiprino lenkišką patriotizmą, mūsų krašte ji nešė svetimą įtaką, žalingą mūsų tautiniam susipratimui. Kai Lenkijos didikai pasisavindami iš vakarų diduomenės riteriškas tradicijas ir papročius, pasilieka lenkais, mūsų bajorija, perimdama jas iš lenkų, jau išsigimsta lenkais. Visus šiuos įvykius galime įvairiai pateisinti, bet vis tiek jie nustoja apeliavę į mūsų sąžinę, kad lietuvis jau gilioje praetyje per brangiai apmokėdavo kiekvieną iš svetur atkeliavusių naujenybę savomis ir sau gyvybinės reikšmės, turinčiomis tautinėmis vertybėmis, dažnai jų net ir visai atsisakydamas. Visur čia iškyla lietuviško humaniškumo savybė nenaudai savojo tautinio "aš", pereidama net į per didelį pasyvumą ir dažniausiai savo tautiniam veržlumui pareikšti tesinaudodama tik atsitiktinomis gyvenimo priemonėmis. Bet pati blogiausia šio reikalo pusė yra ta, kad ši būdo savybė mus persekioja net ir iki šiai dienai.

Nepriklausomybės laikai

Paimkime kitą mūsų valstybinio gyvenimo laikotarpį — Nepriklausomybės laikus. Atkūrę savo valstybę, savose lietuviškose mokyklose stengėmės sugrąžinti lietuviui tą dvasinį, tautinį, kultūrinį turį, kurio amžių bėgyje įvairiose aplinkybėse jis buvo nustojęs, ar net ir nebuvo dar niekada įgijęs. Sukuriame savas kultūrinės, politinės, socialines ir religines organizacijas. Pažiūrėkime dabar, su kokių entuziazmu palaikomas ir kokioje vietoje randamas tautiškumo pradai čia tarpe kitų lietuvių branginamų dvasinių vertybių. Paimkime, pavyzdžiui, seniausią su lietuvišku tautiškumu susidūrusią krikščionybės idėją. Nepriklausomybės metu turime jau savo lietuvių kunigų aptarnojamą Bažnyčią, apie save organizuojančią katalikiškojo jaunimo bei katalikiškos akcijos organizacijas. Praėjus kuriam laikui, kai mūsų kaimynystėje Lenkijoje R. Kat. Bažnyčia pilnai charakterizuojama šiais dviem žodžiais: "polska viera", tai mums, esant emigracijoje, pereina mose pabėgėlių stovyklose, Vokietijoje, mūsų dvasiškijos ryškiau formuluotas šūkis: "nebūdamas geru kataliku, nebūsi ir geru lietuviu" siekia pirmą eilę paramos tik Romos bažnyčiai pusei, tam panaudojant ir savus tautinius jausmus, o trumpiau išreiškiant — mūsų tautinių jausmų sąskaiton. Ji

(Bažnyčia), siekdama įtakos į lietuvių tikintį, pas mus jungia valstybingumo reikalą su dvasiniu Bažnyčios autoritetu ta prasme, kad pasauliečio tautiniai jausmai yra pageidaujami reikštis tik Romos bažnytinės galios šešėlyje, ir tik jai pageidaujamoje linkmėje. Štai paimkime šių sąvokų santykio apibūdinimą Juliaus Gravrogko straipsnyje "Oficialioji katalikiška akcija ir mes", "Drauge", 2. 13. 57.

"Yra dar vienas reiškinys mūsų gyvenime, kuris sudaro nemažą pavojų katalikiškos akcijos siekiamiesiems tikslams. O tai yra pasireiškęs pastaruoju metu kairiųjų lietuviybės veikėjų apeliavimas į mūsų tautinį sentimentą tikslu įdiegti visuomenei pažiūrą, kad vardan tautinio vieningumo turime puoselėti tik tai, kas mus jungia, nekreipdami dėmesio į skiriančias mus pažiūras. Vadinasi, neturėtumėm skirti didelės svarbos ir savo pasauliečių tikslams skirtumams, kurie, sakoma, trukdo vieningumui realizuoti, neturėtumėm jų akcentuoti ir, jei negalime jų visai pamiršti, tai jie turėtų likti mums tik antros eilės dalykais, nes visų svarbiausias yra bendras mums visiems tautiniais jausmais išgyvenamas vieningumas. Katalikiškos akcijos veikėjai ši pažiūra yra nepriimtina..." — sako J. Gravrogkas.

Tai toks sprendimas išnešamas tautinio vieningumo atžvilgiu, susiduriant jam su pasauliečių galvoseną. Ta pati eiga pridodama tautiškumo klausimui ir kiekviena kita proga ir ne vien J. G., bet ir kiekvieno lietuvių, patekusio lietuvių Bažnyčios ir katalikų akcijos įtakon. Čia duotu atveju J. G. toliau suranda savo teigimui paremti daug argumentų, telpančių bažnytinės teologijos tiesose ir beveik įrodo, kad lietuvis turis būti šventesnis net ir už patį popiežių. Kas galima pvz. lenkui dvasiškiui, tas yra negalima lietuviu tikinčiam net pasauliečiui. Jei lenkai tautiniais jausmais išgyvenamą vieningumą remia ir savo R. K. Bažnyčios autoritetu, tai pas mus šis klausimas, kaip matome, rišamas atvirkščiai. Kai vokiečių katalikai politiniais tikslais susidėjimą vienon organizacijon net su protestantais neskaito blogu dalyku, tai mūsų katalikai net savo pačių tarpe mikroskopiniu tikslumu ieško skirtingumų, o nebendradarbiavimo su kitaip manančiu pateisina ne vien tik iš pasauliečių išplaukiančiomis tėzėmis, bet ir pasaulietiška filosofija remiamais išvedžiojimais. Kokio susikryžia-

vimo pasiekė tautiškumo ir pasauliečių reikalų sprendime lietuvių tikinčiojo galvosena savame krašte, matome iš to, kad ten anksčiau skleistu jaunimo tarpe obalsiu: — "visa atnaujinti Kristuje" buvo einama net prieš vos tik susiformavusios mūsų švietimo sistemos sugriovimo, planuojant steigti savą katalikišką universitetą, savas katalikiškas mokyklas, nežiūrint to, kad Lietuvoje jau ir taip turėta išimtinai teisė kaip religiniame auklėjime, taip pat ir bet kurios religinės praktikos vedime. Svarbiausia, kad ši švietimo "reforma" buvo ruošiamasi ateityje praveisti ne išeinant iš savo tautos interesų, bet siekiant didesnio priartėjimo prie R. K. Bažnytinės organizacijos tikslų. Ši mintis nėra nustojęsi savo reikšmės ir šiandien dešiniojo orientavimosi žmonėse. Paskutiniai Vatikano veiksmai mūsų atstovo atžvilgiu taip pat ne mažiau išryškina lietuvių, esančių tiesioginėje mūsų bažnytinės organizacijos įtakoje, orientaciją: pirmą eilę Romos, o tik vėliau savo tautos labui, ir niekada atvirkščiai. Net ir ten, kur mūsų bažnytinės tradicijos, atneštos iš mūsų krašto čia Amerikoje susiduria su vietinėmis airiškoms, mes tuoju savanoriškai, ar priverstai atsisakome savųjų, priimdami pastarąsias, kaip nekeičiamas ir nediskutuotinas galutinas. Čia maža išimtimi galėtų būti gal tik lietuvių Jėzuitai — Jaunimo Centro įkūrėjai Chicagoje. Šiaip bekompromisinis lietuvių tikinčiojo paklusnumas atrodo neturi sau pavyzdžio niekur kitur.

(Bus daugiau).

ŽODŽIAI IR PRIEŽODŽIAI

Asmens kultas Sovietuose reiškia nuvainikavimą Stalino, kad apsivainikuotų Chruščiovas.

Darbdienis teisingiau vadinoti *vargadieniu*, kadangi kolchozininkai už atliktą darbą gauna varganą atlyginimą.

Demaskavimas — bolševikų pastanga nuslėpti savo nusikaltimus.

Deputatas — komunistų partijos įrankis.

Bijosi, kaip komunistų partija savo tautos.

Kremliaus taika — mitas, kuriuo netiki ir Nikita Chruščiovas.

Jaunimo siuntimas į plėšines žemes arba Sibiro statybas išreiškia Kremliaus pastangas paruošti vietas sovietiniams kolonistams.

Kolchozas — bolševikinis dvaras.

Sovchozas — Kremliaus dvaras.

Naujoji klasė — komunistinės diktatūros vykdytojai, mintą gvyentojų išnaudojimo sąskaita.

Melas — viena iš priemonių bolševikams apgauti gvyentojus.

Proletariato diktatūra Sovietų Sąjungoje reiškia komunistų partijos diktatūrą, kurioje proletariatas yra be teisėje būklėje.

Propagandistas, komunistinio melo skleidėjas.

Prievara — maskvinis išradimas Kremliaus planams vykdyti.

Politinis auklėjimas, vykdomas sovietijoje, atestuoja komunistinio melo nesėkmę gvyentojų tarpe.

Revizionizmas reiškia braškėjimą komunistų partijoje.

Prieš siųsdami

DOVANŲ SIUNTINIUS Į SSSR

per kurią nors firmą,

Pasiklauskite patys savęs

apie sekančius dalykus:

1. Ar firma patikima?
2. Ar ji tai įrodė?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja ir išsiunčia siuntinius ir paruošia dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias dėžes?
5. Ar ji varo biznį ilgiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji oficialiai ĮGALIOTA?

Atsakymas į visus šiuos klausimus bus TAIP, jei Jūs siųsite dovanų siuntinius per bet kurį

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

S K Y R I Ų

716 Walnut Street
PHILADELPHIA-6, PA.
WALnut 5-34551991 Broadway
NEW YORK 23, N. Y.
LYceum 5-0900263 Market Street
NEWARK 2, N. J.
MARKet 3-19684102 Archer Ave.
CHICAGO 32, ILL.
FRontier 6-63996446 Michigan Ave.
DETROIT 10, MICH.
TASHmoo 5-7560390 W. Broadway
S. BOSTON 27, MAS
ANDrew 8-87641313 Addison Road
Cor. Superior & 71 St.
CLEVELAND 3, OHIO
UTah 1-0807683 Hudson Ave.
ROCHESTER 21, N. Y.
BAker 5-5923346 Third Ave.
PITTSBURGH 22, PA
GRant 1-3712851 Hollins Street, BALTIMORE 1, MARYLAND. MURberry 5-5787.
979 So. Broad Street, TRENTON, N. J., EXport 4-8085

Greit atgabėnkite savo siuntinius PAS mus, ir mes greit ISSIŪSIME juos!

F & M RADIO

& TELEVISION SERVICE

Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait.
3157 S. Wallace St. CALumet 5-9833

SLA Pildomoji Taryba skelbia jaunimui literatūrinį kontestą

Zemiau paduotomis sąlygomis lietuviai jaunuoliai kviečiami dalyvauti literatūriniam konteste. Jie gali laisvai pasirinkti temas iš Lietuvos istorijos, lietuvių mokslo ir literatūros, tautosakos ar bet kurios Lietuvos kultūros ar ekonominio gyvenimo srities bei lietuvių tautą liečiančiais klausimais. Rašinio forma gali būti labai įvairi — grynai grožinės literatūros kūrinys, mokslinis tyrinėjimas, apybraiža, atsiminimai apie lietuvių žygius arba dvasinės ir materialinės srities lietuvių laimėjimų aprašymas.

Pirma premija — A.

Šio skyriaus dalyviai gali būti jaunuoliai nuo 12 iki 16 metų. Rašinys turi būti nuo 200 iki 500 žodžių.

Pirma premija \$25.00

Antra \$15.00

Trečia \$10.00

Premija — B.

Šio skyriaus dalyviai gali būti jaunuoliai nuo 16 iki 18 metų. Rašinio apimtis nuo 400 iki 1000 žodžių.

Pirma premija \$50.00

Antra \$35.00

Trečia \$10.00

Premija — C.

Šio skyriaus dalyviai gali būti jaunuoliai nuo 18 iki 25 metų. Rašinio apimtis nuo 800 iki 1500 žodžių.

Pirma premija \$100.00

Antra \$ 50.00

Trečia \$ 20.00

Be to, kiekvienas kontesto dalyvis gaus pridėtinę dovanėlę. O tie kontesto dalyviai, kurie yra SLA nariai, dar gaus papildomą dovaną: kiekvienas laimėtojas gaus čekį sumoje \$10.00. Premijuoti rašiniai gali būti be atskiro atlyginimo panaudoti SLA nuožūra Tėvynėje ar kaip kitaip. Rašinys turi būti parašytas visai aiškiai paskaitomas, o geriausia mašinėle naudojant "Double spacing". Kontestui skirtas rašinys turi būti įdėtas į atskirą voką ir paženklintas kontestanto pasirinktu slapyvardžiu. O atskirame voke, kuris pažymimas tuo pačiu slapyvardžiu, turi būti nurodytas autoriaus vardas, amžius, mokslo laipsnis ir adresas. O jeigu kontestantas yra SLA narys, tai turi būti pažymėta ir kuopa, kuriai jis priklauso. Visų trijų rūšių šiam literatūriniam kontestui rašiniai turi būti atsiųsti iki šių metų birželio 15 dienos. Kontesto dalyviai savo rašinius turi siųsti šiuo adresu:

Essay Contest Committee
c/o Lithuanian Alliance
of America
307 West 30th Street
New York 1, N. Y.

IVAIRENYBĖS

Kiek parduota knygų?

Statistika rodo, kad New American Library per vienerius metus pardavė 41 milijoną kopijų Erskine Caldwell'o novelių ir atspaudė 1,250,000 kopijų jo leidinio "Aplink Pasaulį su Teta Mamie"; Fawcetto parduota 750,000 kopijų knygos "Meilės apsėstas"; Bantam pardavė 2,200,000 kopijų Leono Uris knygos "Exodus" (apie žydų žudymą Varšuvos gete). Bendrai išėina, kad pernai metais kas antras amerikietis yra pirkęs po knygą.

Gyvos ir mirusios kalbos

Chicagos universiteto profesorius lingvistas Eric P. Hamp po ilgo tyrinėjimo rado, kad pasaulyje yra arba buvo mažiausiai 3,710 kalbų, kuriomis žmonės kalbėjo ir tebekalba. Skirtinga kalba jis vadina tokią, kurios kitakalbiai nesupranta.

Šiuo metu esama apie 78 giminingų kalbų šeimos. Viena tokių yra indo-europiečių kalbų šeima, kurios seniausias narys yra mūsiškė lietuvių kalba.

Pasaulis pritrūks energijos

Chicagoje vykstančioje 22-je metinėje Amerikos Energijos konferencijoje Dr. Charles Escoffery savo referate pareiškė, kad pasaulis susilauks energijos bankroto, jei nebus surasti nauji energijos šaltiniai. Jis tiki, kad saulės spinduliuose yra neišsemiami energijos šaltiniai, tik žmonės turi rasti priemones jai nebrangiai išnaudoti. Energijos reikalavimas nuolat augs, kadangi žmonių žemėje nuolat priauga ir ligioliniai energijos šaltiniai — anglis, dujos ir alyva pradeda išsekėti; be to, energijos labai daug pareikalaus erdvių kelionės.

Dr. Escoffery tvirtina, kad visam pasauliui energijos pilnai užtektų, jei galėtume sunaudoti saulės energijos tik tiek, kiek ji jos išieškoja 6,000 ketvirtainių mylių plote.

SKAITYK PATS IR PARAGINK
KITUS SKAITYTI NAUJENAS
JOS VISAD RAŠO TEISYBĖ.

Suvalkijos iškarpėlė

Kipro Bielinio knygoje "Penktieji metai", aprašomi faktai ne tik gausiai dokumentuoti, bet ir papuošti gyvais to laiko vaizdais. Štai trumpa to knygos iškarpėlė: "Pirmą kartą važiuavau pro Kauną, tuomet rusų gubernijos miestą, ir negalėjau atsistebėti vietos gamtos grožybėmis. Nors nepaprastai nuobodžios Suvalkijos lygumos, bet Pajesiai, kad ir su rudens aplamdyta gamta, buvo žavėtinai puikūs. Neblogą išpūdį į mane padarė Kauno stoties ermyderis, traukiniui čia sustojus. Į traukinį brovėsi kaimo moterėlės, važiuavusios Suvalkijos link. Jos nesivaržydamos garsiai klegėjo savo giedančia suvalkietiška lietuvių kalbos tarpe ir dalinosi dienos išpūdziais. Pirmą kartą girdėjau tokį klegesį ir nesivaržymą savame krašte kalbėti savo kalba. Nieko panašaus ir niekad neteko girdėti šiaulių, Panevėžio ir kt. stotyse, kur taip pat buvo lietuvių gyvenamas kraštas. Buvo aišku, kad Suvalkų krašto žmonės žinojo kokios jie tautybės ir savąja kalba kalbėtis viešoje vietoje nevenge. Nepaprastai šnekios moterėlės su krepšiais ir ryšuliais išlipo Mauručių stotyje."

Panašūs vaizdai iš visų Lietuvos vietovių, puošia visą šią istorinės reikšmės knygą. Ją galima įsigyti "Naujienose" ir pas kitus lietuviškų knygų platintojus. Ten pat galima gauti to paties autoriaus "Dievojanant" ir prof. Stepono Kairio "Lietuva budo".

P. V.

Kur žmogus brangesnis

už auksą

Laisvos Europos Radio Munchene pakartotoji šiokių Čekoslovakijoje girdėtą istoriją.

Į Prahą atvažiavo Tarptautinio Monetarinio Fondo komisija patikrinti Čekoslovakijos aukso atsargas. Valstybinio banko direktorius pasiūkia savo tarnautoją ir sako: "Draugas, parodyk šitiems ponams mūsų auksą".

Tarnautojas, pats nežinodamas, kur Čekoslovakijos aukso atsarga laikoma, paklausė direktoriaus.

"Dalį rasite rūsiuose, kitą dalį pastogėse ant lubų", atsakė direktorius. "Gausite kiek paieškoti".

Pradeda ieškoti, ir likrai visi kampai primėtyti aukso lydymų plytų ir dėžių su aukso luitais. Komisija patikrina, randa kad kiekis, svoris ir vertė atitinka.

"Kaip jūs galite šitaip daryti ...", klausia Čekoslovakijos valstybinio banko direktoriaus vienas tos tarptautinės komisijos narys amerikietis. — Pas jus auksas mėtos visuose užkampiuose kai pas mus Amerikoje auksas laikomas už geležinių grotų, užrakčių ir stiprios sargybos saugomas".

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

vo sudaryta "Lithuanian Publishing Co.," bet Bačiūnas joje turėjo sprendžiamą balsą.

Kada "Lietuva" perėjo į kitas rankas, tai ir šerno santykiai su jo išaugintu ir Balučio numarintu laikraščiu visai nutrūko. Nauji leidėjai pasilikto Balutį laikraščio vadovybėje, bet šerną visai atleido.

Tvirtinama, kad susenęs Šernas nuėjęs pas Olševskį ir jam išmetinėjęs:

— Man kelis kartus tvirtinau, kad mane laikysi prie laikraščio iki senatvės, kol aš dirbti pajėgsiu. Kiekvieną kartą, kai paprašydavau didesnio atlyginimo, man vis sakydavai, kad darbas garantuotas iki mirties, o dabar aš paliktas be darbo ir be duonos...

— Aš pats taip pat likau be nieko, — aiškinoši Olševskis, nurodydamas finansinius sunkumus.

Nežinau, kiek Olševskis mokėjo šernui pirmaisiais darbo metais, bet paskutiniaisiais metais Šernas per savaitę gaudavo \$18.00. Dabar ši suma atrodo juokingai maža, bet ir tuo metu ji nebuvo didelė. Paprasti darbininkai per savaitę gaudavo didesnes algas, ir jie dirbdavo mažiau valandų. Šernas dirbo nepaprastai ilgą valandas.

Šernas, atidavęs "Lietuvai" našiausius savo gyvenimo metus, liko visai be darbo. Gaudamas tik \$18.00, jis neturėjo jokių santaupų. Liko be darbo ir be duonos. Ieškoti darbo kitur tokiam amžiuje jau neįmanoma. Be to, jis jau buvo susenęs. Reikia pasakyti, kad jis greitai suseno. Kiti inteligentai, būdami daug vyresni už jį, dar sugeba dirbti ir sau duoną užsidirbti, tuo tarpu Šernas, atleistas iš "Lietuvos", beveik jokiam darbui jau netiko.

(B. d.)

"Tai ir yra skirtumas tarp Rytų ir Vakarų", patenkintai atsako direktorius. "Jūsų krašte auksas yra brangesnis. Pas mus žmogus yra už auksą brangesnis, dėlto mes čia ne auksą, o žmogų saugome už geležinių grotų, užrakčių ir stiprios sargybos saugomą".

LALIO ŽODYNAS

yra standartinis Amerikos lietuvių žodynas. Geresnio anglietuvių kalbų žodyno nėra. Nenumatoma, kad naujas žodynas greitu laiku būtų spausdinamas. Todėl siūlome dabar įsigyti stipriai įrištą 1256 puslapių angliškai-lietuvišką ir lietuviškai-anglišką žodyną. Kaina—\$14.00. Žodynas Jums bus išsiųstas, jei pasiūsite \$14.00 čekį ar Money Orderį tokiu adresu:

NAUJENOS

1739 So. Halsted Street,
Chicago 8, Illinois

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

12 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, APRIL 2, 1960